

Lammasavusteisen toiminnan kysyntä pohjoisessa Keski-Suomessa

Leena Ojoma

Opinnäytetyö

Kesäkuu 2025

Luonnonvara- ja ympäristöala

Agrologi (AMK), maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma

Ojomaa Leena

Lammasavusteisen toiminnan kysyntä pohjoisessa Keski-Suomessa

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kesäkuu 2025, 75 sivua.

Luonnonvara- ja ympäristöala. Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Lampaamo on Saarijärvellä sijaitseva kotimaisen käsityön verkkokauppa ja tilapuoti. Yrittäjä Annariikka Linna harrastaa alkuperäisrotuisia lampaita, joiden villaa hän myy ja käyttää raaka-aineena käsitöissään. Hän on opiskellut eläinavusteisen toiminnan ohjaajaksi, ja olisi kiinnostunut laajentamaan yritystoimintaansa lammasavusteisten palveluiden pariin. Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää lammasavusteisen toiminnan kysyntää pohjoisessa Keski-Suomessa. Eläinavusteisessa toiminnassa eläimen läsnäolo on osana ihmisen hyvinvointia tukevaa aktiviteettia. Se on tavoitteellista, mutta ei terapeutista toimintaa. Sen avulla koulutettu ohjaaja tukee ihmisten osallisuuden kokemusta tai oppimista erilaisissa ympäristöissä, kuten maatilalla. Eläimen läsnäolo voi edistää vuorovaikutustaitojen kehittymistä, sekä kasvattaa motivaatiota ja myönteisiä tunnetiloja ihmisessä.

Lammasavusteisen toiminnan kiinnostavuudesta tehtiin Pohjoisen Keski-Suomen alueella sähköiset kyselytutkimukset kahdelle eri kohderyhmälle. Kyselyt koostuivat monivalintakysymyksistä, sekä muutamasta avoimesta kohdasta, johon vastaaja pystyi kirjata tarkentavia tietoja sanallisesti. Pohjoinen Keski-Suomi valikoitui kohdealueeksi Lampaamon sijainnin vuoksi. Ensimmäinen kyselyistä lähetettiin sähköpostitse 84:lle alueella erilaista kuntoutus- ja terapiatoimintaa tarjoaville sosiaali- ja terveydenhuoltoalan toimijoille. Vastauksia saatiin 21 kappaletta. Kyselyssä tiedusteltiin muun muassa ammattilaisten näkemyksiä eläinavusteisesta toiminnasta sekä siitä, millaisena he kokevat lampaiden soveltuvuuden hoitotyöhön. Myös lammasavusteisen palvelun ostohalukkuutta mitattiin.

Toinen kyselyistä suunnattiin kuluttajille. Kysely julkaistiin verkossa eri sosiaalisen median alustoilla. Siihen vastauksia saatiin 192 kappaletta. Kyselyssä selvitettiin muun muassa vastaajien mahdollista kiinnostusta osallistua lammasavusteiseen toimintaan, ja kartoitettiin millaiset aktiviteetit lampaiden parissa olisivat kuluttajille mieluisimpia. Tuloksista voitiin päätellä, että lammasavusteinen toiminta oli molemmille kohderyhmille mielenkiintoa herättävä aihe. Myös lampaan soveltuvuus eläinavusteiseen toimintaan koettiin hyväksi. Molempien kohderyhmien vastauksista selvisi, että valtakunnallisesti heikentynyt taloudellinen tilanne on tällä hetkellä suurin este eläinavusteisten palveluiden käyttämiselle. Tutkimuksessa aikaansaatu tieto on hyödyllistä etenkin niille maaseudun yrittäjille, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään liiketoimintaansa eläinavusteisen toiminnan pariin.

Avainsanat (asiasanat)

Eläinavusteinen toiminta, suomenlammas, green care, yritystuet, kyselytutkimus, maaseudun elinkeinotoiminta

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Ojomaa Leena

The demand for sheep-assisted activities in northern Central Finland

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, June 2025, 75 pages.

Natural resources and Environment. Degree Programme in Agricultural and Rural Industries. Bachelor's Thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Lampaamo is an online store and farm shop for handcrafts located in Saarijärvi. Entrepreneur Annariikka Linna raises native Finnish sheep breeds. She sells and uses sheep wool as raw material in her crafts. She is an animal-assisted activity instructor and interested in expanding her business into sheep-assisted services.

The aim of the thesis was to investigate the demand for sheep-assisted activities in northern Central Finland. In animal-assisted activities, a presence of a sheep is a factor that supports human well-being. A trained instructor uses it to support people's special needs in different environments, such as on a farm. The presence of an animal can support the development of new skills and increase motivation and positive emotions in people.

To investigate the interest in sheep-assisted activities, electronic surveys were conducted in the northern Central Finland region for two different target groups. The surveys were made of multiple-choice questions and a few open-ended sections. Northern Central Finland was chosen as the target area because of Lampaamo's location.

The first survey was sent via email to 84 social and healthcare professionals in the region who provide various therapy services. 21 responses were received. The survey explored professionals' views on animal-assisted activities and how they think of sheep as suitable for such a work. The willingness to purchase sheep-assisted services was also measured.

The second survey targeted consumers. It was published online on various social media platforms. It received 192 responses. The survey examined respondents' potential interest in participating in sheep-assisted activities. Also, it was used to identify which types of activities with sheep would be most interesting to consumers. Consumers were also asked about their willingness to pay for the service and what kind of price range they would consider tolerable.

A combination of quantitative and qualitative research methods was used to analyze the surveys. The results indicated that sheep-assisted activities interested both target groups. Sheep were also seen as a suitable animal for animal-assisted activities. Responses from both groups revealed that the current nationwide economic decrease is the biggest obstacle to using animal-assisted services. However, the findings of the thesis are especially usable to entrepreneurs that run their business in rural areas and are interested in expanding their business to animal-assisted activities.

Keywords/tags (subjects)

Description

Animal-assisted activity, Finnish sheep, green care, business subsidies, survey research, rural entrepreneurship

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Green care ja eläinavusteinen toiminta	4
2	Elinkeinonharjoittaminen maaseudulla	4
2.1	Opinnäytetyön tilaajan esittely: Lampaamo	5
2.2	Opinnäytetyön rajaus ja tarkoitus	5
3	Tutkimus lammasavusteisen palvelun kiinnostavuudesta	6
3.1	Tutkimusmenetelmät	7
3.1.1	Kvantitatiivinen tutkimus	7
3.1.2	Kyselytutkimus	7
3.1.3	Sisällönanalyysi	8
4	Lammas kotieläimenä	8
4.1	Historia lyhyesti	8
4.2	Lammastalous Suomessa	9
4.3	Harrastelampaiden pito	10
4.4	Suomen alkuperäisrodut	10
4.4.1	Suomenlammas	11
4.4.2	Kainuunharma	11
4.4.3	Ahvenanmaanlammas	12
5	Green Care	12
5.1	Historia ja kehitys Suomessa	12
5.2	Green Care Finland ry	13
6	Eläinavusteinen toiminta	14
6.1	Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä	14
6.2	Esitys eläinavusteisuuden määrittelystä Suomessa	14
6.2.1	Ammatillinen eläinavusteinen työ	15
6.2.2	Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta	16
6.3	Eläinavusteinen työ ry	16
6.4	Tutkimustuloksia eläinavusteisen terapian vaikuttavuudesta	16
6.4.1	Eläimen erilaiset roolit eläinavusteisessa terapiassa - Leichesterin yliopiston tutkimus	17
6.4.2	Eläinavusteisuus maatilaympäristössä – Amerikkalainen kirjallisuuskatsaus	18
7	Lampaiden käyttö eläinavusteisessa toiminnassa	18
7.1	Lammasavusteisuus ja -elämyspalvelut Suomessa: kokemuksia	18
7.2	Kansainvälistä tutkimusta lampaiden käytöstä eläinavusteisessa työskentelyssä	20

8	Turvallisuus ja etiikka eläinavusteisessa toiminnassa	22
8.1	Turvallisuus ja siitä vastaavat instanssit.....	22
8.2	Eettisyys ja eläinten oikeudet	22
9	Eläinavusteiset menetelmät suomalaisessa hyvinvointijärjestelmässä – nykytila ja kehittämisen suuntaviivat	24
10	Maaseudun yritystoiminnan kehittäminen.....	25
10.1	Aluekehittäminen ja strategiat	25
11	Yritysrahoitus	26
11.1	CAP 2023-2024.....	26
11.2	Leader-ohjelmat ja ELY-Keskukset	27
12	Tulevaisuuden trendit maaseutumaisilla alueilla	29
12.1	Maaseudun visiot.....	29
12.2	Ruralization-tutkimushanke	29
13	Tutkimuksen toteuttaminen	30
13.1	Valmistelu.....	30
13.2	Otanta.....	31
13.3	Kysymysten laatiminen Webropol-ohjelmistolla	33
13.4	Tiedonkeruu	34
14	Tulosten esittely	34
14.1	Raportoinnin eettisyys	34
14.2	Kysely kuluttajille.....	34
14.3	Kysely sosiaali- ja hyvinvointipuolen toimijoille.....	41
15	Johtopäätökset.....	47
15.1	Toimeksianto.....	47
15.2	Tutkimuksen reliaabelius ja validius	47
15.3	Tulokset	50
15.4	Kyselytutkimuksen toteutuksen haasteet.....	51
15.5	Toimintatapasuositukset toimeksiantajalle	51
16	Pohdinta.....	52
16.1	Eläinavusteisuus on ajankohtainen ilmiö.....	52
16.2	Lampaan rooli eläinavusteisuudessa	53
17	Eettisyys ja hyvän tieteellisen tutkimuksen käytänteet	55
17.1	Eettiset lähtökohdat.....	55
17.2	Tekoälyn käyttö	56
17.3	Tietosuoja.....	56

17.4 Lähteiden luotettavuus	56
Lähteet	58
Liitteet	69
Liite 1. Kysely Sosiaali- ja hyvinvointipalveluiden tuottajille.....	69
Liite 2. Kysely kuluttajille	72
Liite 3. Saatekirje sähköpostitse lähetettyjen kyselyiden oheen	74
Liite 4. Saatesanat Facebook-julkaisuissa jaettuun kyselyyn	75

Kuviot

Kuvio 1. Pohjoisen Keski-Suomen kunnat.....	32
Kuvio 2. Eläinlajit, joiden kanssa eläinavusteisuutta oli harjoitettu	35
Kuvio 3. Lampaiden käyttö eläinavusteisessa toiminnassa kiinnosti valtaosaa kyselyyn vastanneista.	37
Kuvio 4. Eläinavusteinen toiminta lampaiden kanssa kiinnosti vastaajia laajasti eri tilanteisiin liittyen	38
Kuvio 5. Vierailu maatilalla oli vastaajille mieluisin aktiviteetti, mutta myös muut ehdotetut vaihtoehdot saivat kannatusta	39
Kuvio 6. Vastaajat arvostaisivat eläinavusteisessa toiminnassa kohtuullisia kustannuksia.....	40
Kuvio 7. Ammattilaisten kyselyyn vastasi monipuolisesti eri sosiaalialan palveluita tuottavia toimijoita.....	41
Kuvio 8. Hevonen ja koira olivat vastaajille muita eläimiä tutumpia eläinavusteisessa toiminnassa	42
Kuvio 9. Amatitilaiset käyttävät useimmin koiraa mukana eläinavusteisessa toiminnassa.....	43
Kuvio 10. Asiakkaan hyötyminen eläinavusteisuudesta eri tilanteissa luokiteltiin ammattilaisten toimesta korkeaksi kyselyyn listattujen esimerkkien perusteella	44
Kuvio 11. Ryhmässä tapahtuva toiminta koettiin ammattilaisten vastauksissa kiinnostavammaksi lammasavusteisuuden muodoksi.....	45

Taulukot

Taulukko 1. Suurin osa vastaajista koki, että palvelun sisältö määrittää sen hinnoittelun.....	46
--	----

1 Green care ja eläinavusteinen toiminta

Eläinavusteinen toiminta on Green Caren alakäsite. Siinä eläimellä on rooli ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Eläinavusteista toimintaa voidaan toteuttaa joko ammatillisessa- tai vapaaehtoistoiminnassa. (Vehmasto ym. 2021.) Sitä voidaan toteuttaa eläinavusteisena terapiana, sosiaalipedagogisena eläintoimintana, eläinavusteisena pedagogiikkana, eläinavusteisena hyvinvointipalveluna tai vuorovaikutuksellisenä harrastamisena eläimen kanssa. Jokainen näistä toiminnoista vaativat erilaista perehtyneisyyttä, sekä vaadittavan pohjakoulutuksen sitä toteuttavalta palveluntarjoajalta. Ammatillisessa toiminnassa eläin työskentelee ihmisläheisessä ammatissa toimivan henkilön työparina. Tällöin toiminta suunnitellaan ja sitä ohjaa tavoitteellisuus. Toiminta myös dokumentoidaan. Vapaaehtoistoiminta on vapaamuotoisempaa ilman tavoitteita. (Lipponen, Vainio, Ikkäheimo, Mattila-Rautiainen, Raukola-Lindblom & Paasonen 2023.; Vehmasto, Salonen, Ilmarinen, Hirvonen, Saarinen, Peuraniemi, Paakkolanvaara, Aho & Lipponen 2021.)

2 Elinkeinonharjoittaminen maaseudulla

Suomi on maaseutuvaltainen valtio. Maa- ja metsätalousministeriön (2019) verkkosivuilla todetaan maaseutualueiden kattavan 95 % maan pinta-alasta. 1,6 miljoonaa ihmistä koko väestöstä asuu maaseuduksi luokiteltavalla alueella. Lisäksi 2,1 miljoonaa ihmistä viettää vapaa-aikaansa säännöllisesti maalaismaisemissa. (Tietoa Suomesta n.d.)

Elinkeinoelämän mahdollisuudet suomalaisella maaseudulla ovat monimuotoisia. Ruoantuotannon rinnalla haja-asutusalueet tarjoavat mahdollisuuksia esimerkiksi matkailu- ja palvelusektorille. Maamme pienistä ja keskisuurista yrityksistä 30 % toimivat maalta käsin (Tietoa Suomesta n.d.). Maaseutu tarvitsee kaikenlaista yrittäjyyttä pysyäkseen elinvoimaisena. Asiaa pidetään niin tärkeänä, että yritystoiminnan kehittäminen maaseudulla on sisällytetty Suomen CAP-suunnitelmaan 2023–2027 (Yrittäjyys maaseudulla n.d.).

2.1 Opinnäytetyön tilaajan esittely: Lampaamo

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimiva Lampaamo on kotimaisen käsityön kauppa, jolla on verkkokaupan ohella tilapuoti Saarijärvellä, Kekkilän kylällä. Käsityöliikkeessä myydään Anna-riikka Linnan itse kehräämää villalankaa, hänen valmistamiaan saippuoita ja käsitöitä. Valikoimaan kuuluu myös sekä käsiteltyä, että käsittelemätöntä suomenlampaan villaa. Yritys arvostaa luonnollisuutta, perinteitä ja laatua, ja välttää keinotekoisia materiaaleja. Yritys aloitti toimintansa vuonna 2021, jolloin Linna perusti tuotteilleen verkkokaupan. Seuraavana vuonna tilan vanha luhtiaitta kunnostettiin puodiksi, jossa nykyään sijaitsee myös yrittäjän työtilaa. Tilalla järjestetään säännöllisesti erilaisia tapahtumia, kuten joulumarkkinoita, joissa on ollut esillä myytäviä tuotteita myös muilta yrittäjiltä. Lähiruoka ja ilmainen talutusratsastus ovat kuuluneet lisäksi osaksi suosittuja tapahtumia. (Lampaamo n.d.)

Tilapuodin pihapiirissä on harrastelampola. Linna kasvattaa suomen- sekä ahvenanmaanlampaita, ja käyttää niistä kerittyä villaa käsityöliikkeessään myytäviin tuotteisiin. Lampaamon lampaat ovat hyvin sosiaalistettuja ja kesyjä. Linna on pohtinut erilaisia ratkaisuja siihen, miten nämä suomalaisista alkuperäisrotua edustavat eläimet saataisiin osaksi Lampaamon yritystoimintaa. ”Lammas on aliarvostettu eläin”, Linna totesi haastattelussa. Linna on opiskellut Keski-Pohjanmaan koulutusyhdistyksessä eläinavusteisen toiminnan ohjaajaksi ja on lisäksi suorittanut ensimmäisen osion Green Care -Finlandin koulutuksesta, johon kuuluu yhteensä neljä osiota. Hän on kiinnostunut suorittamaan loputkin tarvittavat osat koulutuksesta. Tässä yhteydessä oli luontevaa alkaa koostaa opinnäytetyötä lammasavusteisen toiminnan ympärille.

2.2 Opinnäytetyön rajaus ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle realistista tietoa lampaiden kanssa toteutettavan eläinavusteisen toiminnan kysynnästä Lampaamon toiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyöprosessin avulla on tuotu näkyvyyttä eläinavusteiselle toiminnalle sekä yritykselle itselleen, ja tuloksia voidaan tietyin reunaehdoin soveltaa myös muille vastaaville alueille. Tulokset myös tarjoavat ajankohtaista lisätietoa erilaisten palvelukonseptien suunnittelun pohjaksi kaikille alan toimijoille.

Tietopohjan periaatteena on ajatus, että edes suomalainen maaseutu ei elä irrallaan globaaleista megatrendeistä, jotka ennustavat tulevaisuuttamme. Toisaalta on myös huomioitu niiden maantieteellisten sekä poliittisten reunaehtojen olemassaolo, jotka maaseutu toimintaympäristönä vääjäämättä asettaa yrittäjyydelle. Pyrkimyksenä on ollut keskittyä osin vallitsevaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen, sekä sen vaikutuksiin lammasavusteista toimintaa lanseerattaessa. Yrityksen kehittämisen näkökulmasta tietoperustaan on koottu niitä eri instansseja, joiden avulla oman yrityksen kehittämiseen soveltuvien rahoitusmuotojen ja neuvonnan löytäminen saattaa helpottua.

Opinnäytetyössä esitellään eläinavusteista toimintaa Suomessa koskeva ajankohtaiset poliittiset ilmiöt ja luodaan katsaus muutamiin lammasavusteista toimintaa koskeviin globaaleihin tutkimuksiin. Suomalaisen lammastalouden historiaa, sen tämänhetkistä tilaa sekä alkuperäiset lammasrotumme esitellään lyhyesti. Eläinavusteista toimintaa tarkastellaan monipuolisesti sen hyödyistä, mahdollisista haitoista, sekä toiminnan eettisyydestä käsin. Opinnäytetyössä esitellyt tutkimukset aiheeseen liittyen ovat poikkeuksetta koskeneet eläinavusteista terapiaa, mutta oletus on, että kaikessa eläinavusteisessa toiminnassa vaikutukset olisivat samansuuntaisia.

3 Tutkimus lammasavusteisen palvelun kiinnostavuudesta

Linna on koulutukseltaan eläintenhoitaja, joten ammattitaitoa eläintenparissa työskentelyyn, niiden elekielen tulkitsemiseen ja eettiseen kohteluun löytyy. Opinnäytetyö lähti liikkeelle tutkimusongelmasta, jossa toimeksiantaja toivoi sen avulla kartoitettavan toiminnan kysyntää pohjoisen Keski-Suomen alueella. Myös kysymykset siitä, millaista hinnoittelua palveluille voisi ajatella, sekä esimerkit mahdollisista esteistä palveluun osallistumiselle, otettiin tutkinnan alle. Toimeksiantaja aikoi liittää eläinavusteiseen toimintaan lampaansa. Sen selvittäminen, miten kohderyhmät lampaan kokevat eläinavusteisuuden soveltuvana oli myös tarkoituksenmukaista.

Opinnäytetyössä etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millainen kysyntä pohjoisen Keski-Suomen alueella olisi lammasavusteiselle toiminnalle?
2. Onko pohjoisessa Keski-Suomessa kiinnostusta hyödyntää lammasavusteisuutta osana sosiaali- ja hyvinvointitoimijoiden palveluntarjontaa?
3. Millaisia mahdollisia esteitä tällaisen palvelun ostamiselle on olemassa?
4. Millaiseksi kyselyyn vastaajat kokivat lampaan soveltuvuuden eläinavusteiseen toimintaan?

3.1 Tutkimusmenetelmät

3.1.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, sillä päämääränä oli saada numeraalista dataa koskien eläinavusteisen toiminnan kiinnostavuudesta mahdollisimman suurelta ihmisjoukolta. Kyselyllä voidaan kartoittaa asian kiinnostavuutta sekä mahdollisia esteitä kiinnostuksen tiellä. Vilkan (2007) mukaan kvantitatiivisella tutkimuksella voidaan tutkia muun muassa vähän tunnettuja alueita (Vilka 2007, 20.), joten menetelmä soveltuu hyvin lammasavusteisen toiminnan hyödyntämisen kartoittamiseen pohjoisen Keski-Suomen alueella.

Kvalitatiivinen tutkimus olisi ollut huomattavasti työläämpi toteuttaa sellaiselle joukolle, jota opinnäytetyössä tavoiteltiin. Mahdolliset haastatellut ja niistä koostettava numeraalinen data ja sen analysointi ei olisi ollut yhtä tehokas tapa saada tarvittavaa tietoa, eikä soveltuisi lyhyellä aikavälillä suoritettavaan tutkimukseen.

Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymykseen, kuinka paljon tai miten usein. Muuttuja on se asia, josta tutkimuksessa saadaan tietoa. Koska kvantitatiivisella tutkimuksella tuotetaan määrällistä tietoa, sen keräämiseksi tarvitaan mittari. (Vilka 2007, 13–14.) Opinnäytetyössä mittausvälineenä käytetään kyselylomaketta ja vastanneiden määrä, josta saadaan numeraalista dataa, toimii mittarina.

3.1.2 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus valikoitui opinnäytetyössä tutkimustyyppiksi, sillä se on nopea keino koostaa paljon aineistoa. Samalla kyselyllä voidaan saada helposti analysoitavaa tietoa monesta eri asiasta. Kyselytutkimuksesta ei synny ylimääräisiä kustannuksia ja sen laatiminen, lähettäminen ja analysointi on tehokasta. Toisaalta menetelmän huonoina puolina ovat aineiston pinnallinen laatu, eikä sen avulla saada kovin vaikuttavaa tutkimusta teoriatasolla aikaiseksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Opinnäytetyössä tehtiin kaksi kyselylomaketta Webropol 3.0 ohjelmalla, jotka laitettiin sähköisesti kohderyhmille jakoon. Webropolin omat analytiikkatyökalut koostivat määrällisestä materiaalista

kaaviot, joita opinnäytetyössä esitellään. Osa avointen vastausvaihtoehtojen tutkimusmateriaalista purettiin sisällönanalyysin keinoin.

3.1.3 Sisällönanalyysi

Webropol-kysely suoritettiin siten, että kumpikin kysely sisälsi muutamia avoimia kohtia. Näihin vastaajat saivat kirjata näkemyksiään sanallisesti. Avoimien kenttien vastauksia ei voida tulkita luotettavasti määrällisin keinoin, joten ne käsitellään kvalitatiiviseen tutkimukseen sisältyvällä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on tekstin analysointia, jolla pyritään systemaattiseen ja objektiiviseen lopputulokseen. (Tuomi & Sarajärvi 2022, 117.) Kvantitatiivista dataa ja sisällönanalyysillä luotuja tuloksia yhdistämällä saatiin rakennettua kokonaiskuva tutkimuksen lopputulokseksi.

4 Lammas kotieläimenä

4.1 Historia lyhyesti

Lampaan monituhatvuotinen matka ihmisen kotieläimenä kertoo sen monipuolisista käyttötarkoituksista, jotka ovat muovautuneet kulttuurien muuttuessa. Kirsi Vertaisen (2018) mukaan ihmisen ja lampaan välinen suhde on alkanut muovautua noin 11 000 vuotta sitten Lähi-Idässä. Varsinainen kesyyntyminen villilampaasta kotieläimeksi on ollut hidas prosessi ja vaatinut useita geneettisiä muutoksia. Lopulta on päädytty siihen eläimeen, jonka nyt tunnistamme lampaaksi. (Vertainen 2018, 36–37.)

Ihmisen on alun perin arveltu kesyttäneen villilampaat omiin rituaalitarkoituksiinsa. Vasta huomattavasti myöhemmin on alettu ottaa huomioon niiden potentiaali muiden hyödykkeiden osalta. Aluksi tärkeimmäksi lampaasta saatavaksi hyödykkeeksi nousi maito 500–1000 jKr. Villaa alettiin arvostaa Euroopassa vasta 1100–1700-luvuilla. (Vertainen 2018, 36–37.)

MTT:n (2014) julkaisemassa alkuperäisrotujen käyttöpotentiaalia Green Care-toiminnassa pohtivassa julkaisussa todetaan kotieläimien roolin olleen kautta aikojen moninainen. Taina Liljan ja Katriina Soirin MTT:n julkaisuun kirjoittamassa artikkelissa tarkastellaan mm. sitä, miten ihmisten seuralaisena toimiminen, on tuotanto-ominaisuuksien hyödyntämisen lisäksi ollut osa erilaista

kulttuurista kontekstia. Julkaisussa erotetaan toisistaan kotieläimen ja tuotantoeläimen termit: jälkimmäisiä kasvatetaan elintarvikkeiden ja muiden hyödykkeiden tuotantoa varten. Kotieläintä saatetaan kasvattaa myös huvin vuoksi. (Lilja & Soiri 2014,15.)

4.2 Lammastalous Suomessa

Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2024 eriotuisia lampaita oli kaiken kaikkiaan Suomessa 115 495, joista uuhia 58 955. Lammastiloja löytyi 1110 kappaletta (Kotieläinten lukumäärä n.d.). Lammastuotanto on monipuolista. Tiloilla tuotetaan taljoja, lihaa, villaa, sekä erilaisia villatuotteita kuluttajille. Myös maisemanhoitopalvelut sekä lampaanmaidontuotanto kuuluvat osaksi lammastoimialaa (Yhä useampi lammastila on kiinnostunut eläinaineksen kehittämisestä ja lammastuoannon seurannasta 2023.; Ala-Siurua 2020.). MTK:n lammastaloudesta kertovan artikkelin mukaan reilut puolet suomalaisista lammastiloista harjoittavat suoramyyntiä. Maantieteellisesti eniten lammastiloja löytyy Varsinais-Suomesta, Pohjanmaalta, Lapista ja Ahvenanmaalta. (Patama 2023.)

Suurin osa Suomen lammaspopulaatiosta koostuu omista alkuperäisroduistamme, erityisesti suomenlampaasta (Patama 2023.). Näillä kansallisilla roduilla todetaan olevan niin historiallista kuin kulttuuristakin arvoa, tieteellisen näkökulman lisäksi. Alkuperäisrotumme ovat pitkäaikaisen sopeutumisen lopputulos, mikä tekee niiden geenipoolista arvokkaan materiaalin eläinten jalostuksen näkökulmasta (Alkuperäisrotujen kehitys 2024.) Suomenlampaan esi-isien arvellaan kulkeutuneen Suomeen vähintään 4000 vuotta sitten, ja kannan kehittyminen erillään uudemmissa rotutulokkaista on edesauttanut muinaisen geeniaineiston säilymistä. (Suomenlammas Finnsheep n.d.)

Viime aikoina lammastalous on ajautunut kriisiin. Suomen lammassektori julisti 8.11.2024 alalle kansallisen hätätilan. Suomen Lammasyhdistyksen (2024) tiedotteen mukaan koko lammasketju on uhattuna, vaikuttaen tilojen lisäksi myös teurastamoihin, kehräämöihin ja nahkajalostamoihin. Tämä johtuu tuotannon supistumisesta, mihin taas ovat vaikuttaneet keskeisten lammastalouden tukien leikkaukset, sekä tuotantokustannusten nousu. Myös hallinnollisten kustannusten jatkuva kasvaminen tiukkenevan säätelyn siivittämänä on ajanut lampureita taloudelliseen ahdinkoon. Omavaraisuusaste on alalla laskenut viiden vuoden aikana 60 prosentista 45 prosenttiin. Näiden

lisäksi petojen aiheuttamat vahingot tiloilla ovat kasvaneet voimakkaasti. (Lammassektori julisti hätätilan 2024.)

Kauden CAP-suunnitelmaan ja kansalliseen biodiversiteettistrategiaan kuuluvat keskeisesti sellaiset ympäristötoimenpiteet, joiden toteuttamisessa lampaalla olisi iso rooli. Tällainen on esimerkiksi uhanalaisten perinne-biotyyppien hoitaminen. Erilaisten ympäristösopimusten tulkinat ovat kuitenkin kiristyneet, ja siten luonnonlaidunten määrä on kääntynyt laskusuuntaiseksi. Lammasyhdistyksen (2024) tiedotteessa tämän koetaan heikentävän lampureiden toimeentuloa, sekä olevan ristiriidassa luontokadon hillitsemiseen tähtäävän ideaaliin. (Lammassektori julisti hätätilan 2024.)

4.3 Harrastelampaiden pito

Lampaiden pito voi olla myös harrastus. Tuotantoeläinten ottaminen lemmikiksi kuitenkin vaatii tiedonhankintaa ja vastuullisuutta noudattaen erilaisia säädöksiä. Esimerkiksi lampaiden pitämistä lemmikkinä säännöstelee sama lainsäädäntö, kuin niiden ollessa tuotantoeläimiä. Lampaiden pito- paikka on rekisteröitävä, sekä niistä on laadittava eläintenpitoilmoitus. Tämä laaditaan sähköisessä Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterissä, tai tiedot ilmoitetaan oman kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle. (Muistilista kesä- ja lemmikkilampaiden sekä vuohien pitäjille n.d.)

Lampaat, sekä niihin liittyvät muutokset, on kirjattava lammas- ja vuohirekisteriin. Alueella, jota säännellään asemakaavalla, on myös oltava yhteydessä kunnan terveydensuojeluviranomaiseen ja rakennusvalvontaan harrastelampolaa suunniteltaessa. Myös vallalla olevia eläinsuojelusäännöksiä on noudatettava. Jos eläimiä on tarkoitus tuoda ulkomailta, eläinten tuontivaatimukset koskevat myös lemmikkilampaita. (Muistilista kesä- ja lemmikkilampaiden sekä vuohien pitäjille n.d.)

4.4 Suomen alkuperäisrodut

Lampaamossa on erikoistuttu alkuperäisrotujen kasvattamiseen. Suomessa alkuperäisroduiksi luetaan suomenlammas, kainuunharmas sekä ahvenanmaanlammas. Kansallisten alkuperäisrotujen säilytyksen katsotaan olevan tärkeää, eikä monimuotoista geeniperimää haluta kadottaa. Näiden rotujen kasvatusta tuetaan taloudellisesti esimerkiksi viljelijöille tarjotulla alkuperäisrotutuella (Alkuperäisrotueläinten kasvattaminen 2024.) ja osana ympäristökorvausta ympäristösopimuksissa (Alkuperäisrotujen perimän säilytys n.d.).

4.4.1 Suomenlammas

Suomenlampaan säilyvyys on suhteellisen turvattua (Torikka 2022a.). Rodun järjestelmällinen kantakirjaus on aloitettu 1922 ja se on ollut tärkeässä roolissa säilytyksessä (Torikka 2022b.). Vaikka tilanne rodun säilyvyyden osalta on tällä hetkellä hyvä, erityistä seurantaa on kuitenkin käytettävä eri sukulinjojen ja värien puhtauden osalta (Torikka 2022a.).

Suomenlampaalla on ylivoimaiset hedelmällisyysominaisuudet - muista roduista poiketen uuhet tulevat sukukypsiksi jo 7–8 kuukauden ikäisinä. Suomenlampaat myös tiinehtyvät ympäri vuoden. Uuhi pystyy kantamaan kerrallaan jopa yli viittä karitsaa – tavallisimpia ovat kuitenkin yhdestä kolmeen karitsan vuonueet. Tämän ansioista suomenlammasta on viety ulkomaille risteytystuotantoon, ja rotu onkin yksi tunnetuimpia suomalaisen maatalouden vientituotteita (Torikka 2022b.). Myös suomenlammaspässit saavuttavat sukukypsyyden aikaisin, jo neljän kuukauden ikäisinä. (Suomenlammas Finnsheep n.d.)

Suomen lammasyhdistyksen (n.d.) mukaan suomenlammas sopii erinomaisesti sekä intensiiviseen, että luomutuotantoon. Sillä on alhainen rasvoittumisominaisuus, mikä nopeuttaa karitsan teuras-kypsyyteen kasvamista. Suomenlammas on myös taloudellinen ylläpitää, sillä sen karkearehunkäyttökyky on optimaalinen. Villan on laadultaan usein keskihienoa, ja sitä arvostetaan käsi- ja taideteollisuudessa. (Suomenlammas Finnsheep n.d.)

Urpolan tila (n.d.) Somerolla kasvattaa suomenlampaita lampaanlihan ja villan tuotantoon. Tilan verkkosivuilla kuvaillaan suomenlammasta eloisaksi, valppaaksi, ystävälliseksi, seuralliseksi ja lempeäksi. Tilalla on todettu niiden olevan helposti käsiteltävissä ja ne omaavat erityisen voimakkaan laumavaiston. (Suomenlammas n.d.). Tällaiset ominaisuudet tukevat rodun käyttöpotentiaalia myös eläinavusteisessa työskentelyssä.

4.4.2 Kainuunharmas

Kainuunharmas on suomalainen alkuperäisrotu, jota alettiin 1980-luvulla elvyttää sukupuuton partaalta. Kanta on sittemmin saatu kasvatettua uhanalaisuudesta elinvoimaisemmaksi, mutta jalostuksen näkökulmasta kasvattajilla on yhä haasteenaan saada pidettyä populaation sukusiittoisuusaste tarpeeksi alhaisena. Kainuunharmaan hedelmällisyys on samaa luokkaa suomenlampaan

kanssa, mutta sen teurasominaisuudet eivät ole parhaimmasta päästä. Suomenlampaaseen verrattuna se ei ole yhtä tuottava, mikä selittää kannan pienuutta. (Kainuunharma n.d., Torikka 2022a.).

Urpolan tilalla (n.d.) Somerolla on kasvatuksessa suomenlampaan lisäksi myös kainuunharmasta, ja rodun luonnetta kuvaillaan heidän verkkosivuillaan hyvin samanlaiseksi kuin suomenlampaalla, mutta myös uteliaaksi (Suomenlammas n.d.). Myös kainuunharma voisi ominaisuuksiensa osalta soveltua eläinavusteiseen toimintaan.

4.4.3 Ahvenanmaanlammas

Pienilukuisin alkuperäisroduistamme on ahvenanmaanlammas, jonka perimästä kiinnostuttiin myös 1980-luvulla. Rodun juuret ovat Ahvenanmaan saaristossa. Vuonna 2023 rodulla oli kasvattajia Manner-Suomessa, Ahvenanmaalla ja Virossa. Rotu on kooltaan pienehkö ja villan väriskaala on laaja. Yksilöiden välillä saattaa olla kokovaihtelua, mikä vaikeuttaa rodun teuraspotentiaalin arvioimista. (Ahvenanmaanlampaat - osa Ahvenanmaan kulttuuriperintöä 2023.)

Luonteeltaan ahvenanmaanlammas hieman eroaa muista alkuperäisroduistamme, mikä ilmenee Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun (2010) artikkeliin haastatellun kasvattajan kommentteista. Kasvattajan mukaan rotu on vilkas ja tuntee oman arvonsa. Sitä pidetään eniten alkukantaisia ominaisuuksia säilyttäneenä rotuna verrattuna kaikkiin eurooppalaisiin lammassrotuihin. Toisaalta ne ovat hyvin koulutettavissa. Samaan artikkeliin haastateltu toinen kasvattaja pitää ahvenanmaanlampaista uteliaina ja ihmisläheisinä (Haastatteluja 2010.).

5 Green Care

5.1 Historia ja kehitys Suomessa

Green Care -ideologian juuret sijoittuvat Hollantiin, jossa 1970-luvulla lanseerattiin Care farm -maatiloja tuottamaan sosiaalialan palveluita. Sieltä toiminta on yrittäjien ja tutkijoiden yhteistyöllä luonut Euroopan laajuisen yhteisön, ja Green Care on terminä vakiintunut luonto- ja eläinavusteisen toiminnan määrittelijäksi. Green Care -toimintojen keskiössä on asiakkaan rooli aktiivisena toimijana. (Soini, Ilmarinen, Yli-Viikari & Kirveenummi 2011,321.)

Green Care on terminä ja toimintatapana tuore, mutta historiallisesta näkökulmasta katsottuna se ei ole uusi ilmiö. Sen varhaisimmat mallit ovat kartoitettavissa Suomen maaseudulle jo 1900-luvulle, jolloin maatilat ottivat kesävieraita kaupungeista nauttimaan maaseudun maanläheisistä toimista. 1930-luvulla puolestaan erilaiset parantolat ja hoitolaitokset sijoitettiin maaseudun rauhaan, ja 1960-luku oli antropologisten hoivayhteisöjen invaasion aikakautta. 1900-luvulle tultaessa maatilamatkailusta laajennettiin ratsastus- ja puutarhaterapian pariin. (Yli-Viikari, Lilja, Heikkilä, Kirveennummi, Kivinen, Partanen, Rantamäki-Laitinen & Soini 2009.)

Varsinaisen Green Care-toiminnan voidaan katsoa käynnistyneen Suomessa vuonna 2006 (Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja 2021.). Tästä alkaen suuntana ovat olleet sijaiskotitoiminnan suuntaaminen maaseudulle ja 2020-luvulta alkaen ensimmäisten palvelu- ja hoivayritysten, sekä niihin liittyvien hankkeiden lanseeraaminen. Ylipäänsä Green Care -toiminta on keskittynyt nykyisellään luomaan uusia mahdollisuuksia maaseutu- ja luontoperustaiseen yritystoimintaan. (Yli-Viikari ym. 2009.; Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja 2021.)

Green Care-toiminta jaotellaan Suomessa luontohoivaan ja luontovoimaan, joista hoiva liittyy kiinteästi eri terapiamuotoihin ja kuntoutukseen. Se rakentuu kolmen peruselementin varaan, jotka ovat luonto, kokemuksellisuus ja osallisuus. Luontovoima on puolestaan kasvatuksellista toimintaa, tai muuta ohjattua ja hyvinvointia palvelevaa, palvelua. (Vehmasto, Salonen, Ilmarinen, Hirvonen, Saarinen, Peuraniemi, Paakkolanvaara, Aho & Lipponen 2021.)

5.2 Green Care Finland ry

Suomessa Green Care Finland ry on suuntauksen yhteiskunnallisesti merkittävä toimija. Sen verkkosivuille kerätään valtakunnallisesti kaikki ajankohtaiset koulutukset ja tapahtumat, sekä sivustolla tarjotaan kattavasti tietoa asiaan liittyen. Itse yhdistykseen kuuluu muun muassa niin palvelujen tuottajia kuin tutkijoita ja kouluttajia. Se kehittää alaa ja luo toiminnalle näkyvyyttä. (Green Care Finland ry on valtakunnallisesti toimiva yhdistys n.d.)

Green Caren ollessa suhteellisen nuori ilmiö, sen vakiintumattomiin käytäntöihin haetaankin yhä täsmennystä Sitralla parasta aikaa käynnissä olevalla hankkeella Green Care liiketoimintakonseptin

kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena on mm. selkiyttää toimialaa ja standardisoida sen palveluja. Suomen Creen Care -alasta on tarkoitus kehittää kansainvälinen hyvinvoinnin konsepti maailman markkinoille. (Green care -liiketoimintakonsepti n.d.)

6 Eläinavusteinen toiminta

6.1 Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä

Eduskuntaan perustettiin vuoden 2022 alussa poikkipoliittinen työryhmä edistämään eläinavusteista työskentelyä Suomessa. Sen perustajana toimi Sofia Virta. Työryhmän tavoitteena on saada eläinavusteisuus osaksi niin sosiaali- ja terveyspalveluita, kuin kasvatusta ja opetustoimintaa. Tiedon lisääminen eläinavusteisuudesta, siihen liittyvän tutkimuksen tukeminen ja alan koulutusmahdollisuuksiin vaikuttaminen ovat työryhmän toiminnan ytimessä. (Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä 2023.; Eduskuntaan on perustettu Eläinavusteinen työryhmä 2022.)

Työryhmä kokee eläinavusteisilla palveluilla olevan yhteiskunnallisesti merkittävää potentiaalia kasvavien hyvinvointi- ja terveyshaasteiden hoitamisessa. Työryhmään kuuluu sekä kansanedustajia, että asiantuntijajäsenistö. Asiantuntijoissa on edustettuina tutkijoita, palveluita käyttäviä tahoja, sekä eläinavusteisen toiminnan parissa työskenteleviä toimijoita. Puheenjohtaja Sofia Virta esittelee toimintaa laajasti erilaisilla sosiaalisen median alustoilla. Esimerkiksi työryhmän Facebook-sivuille on koostettu tallenteita erilaisista asiaa käsittelevistä tapahtumista. (Eduskuntaan on perustettu Eläinavusteinen työryhmä 2022.)

6.2 Esitys eläinavusteisuuden määrittelystä Suomessa

Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä on koostanut esityksen toiminnan määrittelystä Suomessa. Sen perustana on käytetty sosiaali- ja terveyspalveluiden luokittelua sekä kansainvälisiä malleja ja tutkimuksia. Työryhmän tavoitteena on ollut kiteyttää eläinavusteisuuden rooli ammatillisessa työssä suomalaiseen toimintaympäristöön soveltuvana. Esityksessä on nostettu esimerkein esiin, mitä eläinavusteinen palvelu pitää sisällään, ja sen on tarkoitus toimia apuna niin päättäjille, palvelun ostajille kuin tuottajillekin eläinavusteisuuden jäsentämisessä. (Lipponen, Vainio, Ikäheimo, Mattila-Rautiainen, Raukola-Lindblom & Paasonen 2023.)

6.2.1 Ammatillinen eläinavusteinen työ

Ammatillisen eläinavusteisen työn alaisuuteen työryhmän esityksessä sijoitetaan sosiaali- ja terveysalalla suoritettavat toimet. Se pitää sisällään eläinavusteisen terapian, jota voivat harjoittaa Valviran hyväksymät terapeutit ja psykologit. Eläinavusteista kuntoutusta voivat puolestaan tarjota sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset. Tällaiseen palveluun liittyy tyypillisesti yhteistyö lääkärin kanssa. (Lipponen, Vainio, Ikäheimo, Mattila-Rautiainen, Raukola-Lindblom & Paasonen 2023.)

Eläinavusteista toimintaa käytetään edellä mainituissa toimissa silloin, kun sen katsotaan asiakkaan kuntoutustavoitteisiin sopivaksi. Ammatillista eläinavusteista työtä määrittää toiminnan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus. Se myös dokumentoidaan asianmukaisesti. Täydennyskoulutus eläinavusteisuuteen vaaditaan ammatillisessa työskentelyssä. (Mt.)

Terapian ja kuntoutuksen ohella eläinavusteista toimintaa voivat ammattimaisesti harjoittaa myös muut sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, jolloin toiminta voi liittyä esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyyn. Eläinavusteinen työ vammaisten, vanhusten tai lasten parissa vaatii myös ammatillista otetta. Tämäkin toiminta perustuu suunnitelmallisuuteen ja se tulee dokumentoiduksi. (Mt.)

Työryhmä on lisäksi esityksessään nostanut esiin eläinavusteisuuden potentiaalinen kasvatus- ja opetustyössä. Tällaisessa toiminnassa se perustuisi opetussuunnitelmaan ja Opetushallituksen suosituksiin. Koulukohtaiset ohjeet tulisivat myös huomioiduiksi eläinavusteisuutta suunniteltaessa. Opetustyössä eläimen läsnäolo esimerkiksi tukisi oppilaan kognitiivisten taitojen kehittymistä. (Mt.)

Eläinavusteisuutta voidaan hyödyntää myös palveluissa, joiden tarjoaminen ei perustu suoraan lakiin, mutta ne voivat toimia näille tukena. Tällaisia yleisen hyvinvoinnin edistämisen palveluita voidaan käyttää esimerkiksi kuntien moniammatillisissa yhteistyökuvioissa. Silloin eläinavusteisen palvelun tarjoajalta ei vaadita sosiaali- tai terveysalan tutkintoa, toiminta keskittyy esimerkiksi työnohjaukseen, tukipalveluksi lapsille tai nuorille varsinaisen hoidon avuksi tai hyvinvointipalveluksi asiakkaille, jotka maksavat asiointinsa itse. (Mt.)

6.2.2 Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta

Työryhmä linjaa eläinavusteisen vapaaehtois- ja virkistystoiminnan perustuvan vapaamuotoisuuteen. Sen tuottaminen ei edellytä ammatillista koulutusta. Toiminta voi olla esimerkiksi kaveläintöimintää sekä erilaisia vierailuja hoivalaitoksissa tai tiloilla. Ammatillisesta eläinavusteisesta toiminasta poiketen toiminta ei ole tavoitteellista, eikä sille ole asetettu ole dokumentointivelvoitetta. (Mt.). Jokaisella yrittäjällä täytyy kuitenkin olla EU:n tietosuojasetusten mukainen asiakasrekisteri sekä -seloste (Paasonen 2023, 63.)

6.3 Eläinavusteinen työ ry

Vuonna 2023 perustettu eläinavusteinen työ ry on eläinavusteisuuden ympärillä toimiva kansallinen organisaatio. Sen tarkoituksena on tiedottaa eläinavusteisuudesta, sekä eläinten hyvinvointiin vaikuttavista seikoista toiminnan piirissä. Myös yhteisön luominen toimijoiden keskuuteen helpottamaan verkostoitumista ja yhteistyötä kuuluu yhdistyksen toimintaan. Se myös kehittää eläinavusteista työtä hankelähtöisesti, tekee tutkimusta asian ympärillä ja jakaa tuoretta tutkimustietoa eteenpäin. (Yhdistys n.d.)

Yhdistyksen ydintarkoitukseen liittyviä toimia operoidaan verkossa: sekä kotisivuillaan, että erilaisilla sosiaalisen median alustoilla. Yhdistys järjestää tapahtumia ja koulutuksia eläinavusteisuuden tiimoilta. Hankerahoitusten hoitaminen ja niistä saatujen rahoitusten avulla yhdistys kustantaa myös erilaisia eläinavusteisia hankkeita. Alan tutkijoiden ja toimijoiden tukeminen kuuluu osaksi toimintastrategiaan, kuten myös jäsentensä neuvonta sekä julkiseen keskusteluun osallistuminen. (Yhdistys n.d.)

6.4 Tutkimustuloksia eläinavusteisen terapian vaikuttavuudesta

Opinnäytetyössä käsitellään eläinavusteista toimintaa kokonaisuutena, mutta kattavimmin aihepiiristä tehdyissä tutkimuksissa on käsitelty nimenomaan ammattimaisen terapian tuloksia. Ne kuitenkin antavat suuntaviivaa niille vaikutuksille, mitä voidaan myös vapaamuotoisemmalla toiminnalla saavuttaa. Suomalaista tutkimusta aiheesta ei juuri löydy. (Hautamäki, Ramadan, Ranta, Haapala & Suomela-Markkanen 2018, 10.)

Kela on toteuttanut kattavan tutkimuskirjallisuuskatsauksen eläinavusteisen terapian vaikutuksista vuonna 2018. Hyötyinä eläinavusteisessa terapiassa raportissa todettiin olevan hormonaalinen vaste, jonka eläimen läsnäolo saa ihmisessä aikaan. Tutkimuksissa stressihormonitasot ovat osallistujilta laskeneet ja oksitosiinitasot puolestaan nousseet. Myös muiden mielihyvähormoneiden tuottamisessa on mitattu kasvua eläimen kanssa toimittaessa. (Mts.36.)

Kelan julkaisemassa tutkimuksessa haastateltiin alalla toimivia palveluntuottajia, joiden vastauksista pystyi kartoittamaan myös niitä haittoja ja riskejä, joita eläinavusteiseen terapiaan saattaa liittyä. Tällaisia olivat allergiat, eläinten pelko sekä käytännön haasteet, kuten pitkät matkat ja suuret kustannukset. Toisaalta myös sääolosuhteet ja eläinten vaihtelevat mielialat olivat epävarmuustekijöitä terapian onnistumisen kannalta (Mts.45.) Savonia ammattikorkeakoulun julkaisemassa eläinavusteisuutta koskeneessa artikkelissa viitattiin tutkimukseen, jossa koiran käyttö oli joissain terapioissa koettu häiritseväksi elementiksi esimerkiksi harhauttamalla asiakasta keskittymästä hankalien tunteiden käsittelemiseen. (Hämäläinen & Silén-Lipponen 2023.)

6.4.1 Eläimen erilaiset roolit eläinavusteisessa terapiassa - Leichesterin yliopiston tutkimus

Leichesterin yliopistossa Englannissa on julkaistu tutkimus vuoden 2024 lopulla koskien eläimen roolin syvällisempää ymmärtämistä eläinavusteisessa terapiassa. Siinä tutkittiin erilaisia teemoja eläimen roolista terapiassa. Lopputuloksena todettiin eläimen läsnäolon olevan hyödyllistä, jopa tilanteessa, jossa eläin ei aktiivisesti osallistu toimintaan. Tutkimuksessa korostettiin tasapainotteen tärkeyttä käytettävän eläimen kouluttamisessa ja sosiaalistamisessa suhteessa siihen, että eläin voi toteuttaa myös autenttista käyttäytymistään. Eläimen rooli voi terapiassa olla monimutkaisempi kuin ajatellaan, sillä toisaalta se on asiakkaalle suhteen muodostamisen kohde, se on auttaa kokemuseräisessä oppimisessa ja myös toimii yhteistyökumppanina terapiassa. (Dixon, Jones & Green 2025.)

Tutkimustuloksissa käy ilmi ne positiiviset vaikutukset, joita eläinavusteisuudella on. Niiden avulla asiakas voi parantaa oma-aloitteisuuttaan ja parantaa tunnesäätelytaitojaan. Eläimen suhde asiakkaaseen on tuomitsematon, joka voi olla parantava kokemus torjuntaa kokeneille. Myös eläimen läsnäolo ilman suoraa vuorovaikutusta koettiin tutkimuksessa terapeuttiseksi - eläimen luonnolli-

sen käyttäytymisen seuraamisellakin voi olla positiivisia vaikutuksia asiakkaaseen. Erityisen terapeuttista torjuntaa kokeneille voi olla myös tunne siitä, että eläin ”valitsee” asiakkaan vuorovaikutuksen kohteeksi. (Mt.)

Tulosten pohjalta tutkimusraportissa todetaan olevankin erityisen tärkeää, miten eläimen valitaan osallistuvan osaksi terapiaa. Vaikka eläinten aidolla ja ehdottomalla läsnäololla on tutkimuksen mukaan parantavia vaikutuksia, osallistujat silti arvostivat eläimen suoraviivaista tapaa vastata ihmisen käyttäytymiseen: jos käyttäytymistä ei pysty säätelemään, eläin saattaa reagoida poistumalla tilanteesta. Tämän koettiin myös olevan terapeuttisesta näkökulmasta hyödyllistä. (Mt.)

6.4.2 Eläinavusteisuus maatilaympäristössä – Amerikkalainen kirjallisuuskatsaus

Vuonna 2023 julkaistussa amerikkalaisessa kirjallisuuskatsauksessa puolestaan tutkittiin maatilalla suoritettavan eläinavusteisen toiminnan hyötyjä mielenterveydellisistä tai fyysisistä rajoitteista kärsiville asiakkaille. Artikkelissa käytiin läpi useita eurooppalaisia tutkimuksia, joissa potilaat harjoittivat maatiloilla eläinten perushoitoa. Näiden perusteella artikkelissa todetaan potilaiden hyötyvän maatiloilla suoritettavasta eläinavusteisesta toiminnasta myös sen rutiininomaisuuden vuoksi – potilaat raportoivat toiminnan luovan ”normaaliutta” elämään, joka parhaimmillaan on väylä pois esimerkiksi masennuksen tunteesta kohti paranemista. Autismikirjon ihmisillä vuorovaikutus eläinten kanssa puolestaan parantaa sosiaalisia taitoja ja eläimen läsnäolon on todettu ikään kuin ”voitelevan” myös ihmistenvälistä kommunikointia. (Sargsyan & Beebe 2023.)

7 Lampaiden käyttö eläinavusteisessa toiminnassa

7.1 Lammasavusteisuus ja -elämyspalvelut Suomessa: kokemuksia

Perinteisesti eläinavusteisessa toiminnassa ovat olleet mukana helposti koulutettavat eläimet, kuten hevoset ja koirat. Lampaan potentiaali on kuitenkin herättänyt kiinnostusta, ja Suomesta löytyy jo erilaisia lammasavusteisia palveluita ja elämyksiä tarjoavia yrityksiä (Päättäjät tuntevat heikosti luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä, joista on hyviä kokemuksia – tällaisia terveysvaikutuksia niillä on 2023.). Maailmalla lampaiden soveltuvuutta terapiatyöhön on myös joidenkin asiakasryhmien kohdalla tutkittu tieteellisesti.

Vankilat ovat olleet Suomessa yksi alkuperäisrotuihin liittyvien hyvinvointipalveluiden tuottaja vuosikymmenten ajan. Pelson vankilaa Vaalassa alettiin pitää suomenlampaan geenipankkia 1980-luvulta aina vuoteen 2022 saakka. Lampaiden hoidolla on koettu olevan terapeuttista hyötyä vangeille, ennen varsinaisen eläinavusteisen toiminnan rantautumista Suomeen. (Huttunen 2013.; Vääräniemi 2022.)

Pelson vankilan lampolassa vankeja työskenteli 7–10. Kaksi näistä vangeista kaksi olivat enemmän vastuuissa esimerkiksi karitsoinneista, valvoen ja hoitaen toimet itsenäisesti. Vangit työskentelivät kaikissa lampolan askareissa työnjohdon avustuksella. Palkitsevinta vangeille oli lampaiden välitön reagointi herkkyytensä ansioista. Lampaan luottamuksen saavuttaminen oli haastavaa, mutta omaa käyttäytymistään muuttamalla, se on mahdollista saavuttaa. (Soini & Lilja 2014, 52-F53.)

Kalevassa puolestaan on julkaistu artikkeli, johon haastatellun yrittäjän mukaan lampaan soveltuvuus terapiatyöhön on melko hyvä, sillä se on pienikokoisena eläimenä helposti lähestyttävä. Ne myös herättävät ihmisissä hellyyden tunteita. Lampaiden kanssa työskentely ja niiden hoitaminen ulkoilmassa edistävät hyvinvointia. Vuodenaikojen vaihtelun mukanaan tuomat erilaiset kausityöt, kuten keritseminen tai karitsointien valvominen tuovat oman lisänsä toimintaan. (Kuukasjärvi 2012.)

Rantakorven tila Hansasalmen Niemisjärvellä on pioneeri lammaselämysten tarjoamisessa. Yrityksen verkkosivuilla (2022) todetaan lampaista niiden olevan erityisesti vierailijoiden mieleen, vaikka tilalta löytyy myös hevosia ja koiria. Lampaiden etuna yrityksessä katsotaan olevan niiden arkuus - ne hakeutuva lähelle, jos kokevat olonsa turvalliseksi. Ne eivät myöskään pure eivätkä potki. Pa-koeläimenä lammas ei pidä äkkinäisistä liikkeistä, mikä auttaa vilkkaita lapsia rauhoittumaan niiden läsnäolossa. Kesyt lampaat nauttivat rapsutuksista ja läheisyydestä. (Lammas terapiaeläimenä 2022.)

Rantakorven tilalla vierailijat pääsevät juottamaan karitsoja ja lampaiden kanssa voidaan tehdä kävelyretkiä. Koska lammasmäärä on pidetty tilalla kohtuullisena, jää niiden käsittelyyn hyvin aikaa.

Siten lampaat pysyvät kesyinä koko elinkaarensa ajan. Tämä luottamus ihmisiin mahdollistaa turvallisen työskentelyn niiden seurassa. Tilalla on huomattu etenkin lasten ja nuorten viihtyvän mainiosti lampaiden seurassa. (Mt.)

Psykologi Anna-Kaisa Pitkänen (2023) on kirjoittanut kirjan eläinavusteisuudesta psyykkisten ongelmien hoidossa. Kirjassa käsitellään myös lampaiden ominaisuuksia eläinavusteisessa työskentelyssä. Pitkäsen mukaan terapiatilanteessa lammas herättää ihmisessä lähes poikkeuksetta kiintymyksen tunteita ja halua hoivata. Pelkoa tai aggressiota se ei merkittävästi herätä. Lampaan herkkyys tekee siitä erityisen terapiaeläimen, sillä sen kanssa asiakas voi luontevasti harjoitella omien eleiden ja liikkeiden vaikutusta eläimen reagointiin. (Pitkänen 2023, 155–158.)

Lampailla on myös kiinteät suhteet toisiinsa, mikä voi ohjata ihmistä miettimään omia kiintymyssuhteilleen. Lampaiden herkkyys pakenemisreaktiolle on myös keskustelua herättävä ilmiö asiakkaiden keskuudessa. (Pitkänen 2023, 155–158.) Kuten alkuperäisrotujemme esittelyissä opinnäytetyön alaluvussa 4.4 mainittiin, lampaiden erityistä soveltuvuutta eläinavusteiseen toimintaan puoltavat sekä niiden maltillinen koko, että persoonallisuuden piirteet, kuten muun muassa uteliaisuus ja ihmisläheisyys.

7.2 Kansainvälistä tutkimusta lampaiden käytöstä eläinavusteisessa työskentelyssä

Lampaiden soveltuvuudesta eläinavusteiseen toimintaan on olemassa yhä suhteellisen vähän tutkimustietoa. Kotimaisten alkuperäisrotuisten lampaiden soveltuvuudesta ei löydy tutkimusaineistoa ollenkaan. Eläinavusteisuudesta ei ole ylipäätään tehty Suomessa vaikuttavuustutkimuksia, eikä sitä ole käsitelty tutkimus- ja kehittämishankkeissa (Lipponen, Vehmasto, Lilja, Raussi, Kauppinen, Niemi & Ovaska 2022.). Suomalaisista lähteistä poimitut esimerkit lampaan soveltuvuudesta terapiatyöhön nojaavat pitkälti yrittäjien kokemustietoon. Toisaalta Luonnonvarakeskus nostaa eläinavusteisen toiminnan eduiksi juuri lammasavusteisesti suoritettuna alkuperäisrotujen suojelemisen näkökulman, kulttuuriperinnön säilyttämisen, sekä luonnon monipuolisuuden vaalimisen. (Mt.)

Kansainvälisesti kotieläinten ja maaseutumaisen miljööseen roolia eläinavusteisuudessa on tutkittu monesta eri näkökulmasta, mutta myös lammasavusteisesta inventiosta löytyi tuore saksalainen

tutkimus, joka pitää lampaita hyvinä terapiaeläiminä erityisesti niiden laumaorientoituneisuutensa vuoksi. Tämä ominaisuus luo lampaille erinomaiset sosiaaliset taidot. Ihminen voi varoivaisesti edetessään päästä osaksi laumaa. Siten lampaat tarjoavat turvaa ja niiden parissa voi rentoutua. Kesälammas on rauhallinen ja hellä. Toisaalta lampaiden ollessa myös herkkiä eläimiä, niiden seurassa vaaditaan kykyä läsnäoloon. (Schmid, Nauss, Jauch-Ederer, Prinz, Tschöke & Uhlmann 2024.)

Edellä mainitussa tutkimuksessa suoritettiin eläinavusteinen interventio päihderiippuvaisille. Siinä käytettiin lampaita, jotka olivat kesyjä, ja tottuneet käsittelyyn jo karitsasta lähtien. Aluksi osallistujille opetettiin perusasioita lampaista. Tutkimuksessa osallistujat ohjattiin askel askeleelta tutustumaan lampaisiin. Session jälkeen heille teetettiin kyselyitä, joiden pohjalta tutkimustulokset analysoitiin. Interventio tutkitusti lisäsi osallistujien positiivisia tuntemuksia, kykyä läsnäoloon ja uskoa omaan tehokkuuteensa lyhyellä aikavälillä. Vaikutus ei tosin kestänyt viikkoa kauempaa. Päihderiippuvaiset ovat yksi kohderyhmä, jotka voisivat lammasavusteisesta toiminnasta hyötyä. Tässä tutkimuksessa saatiin hyviä kokemuksia lampaiden kanssa työskentelystä, vaikka tulokset eivät olleet kovin pitkäkestoisia. (Mt.)

Tutkimusta on tehty myös aivovammapotilaiden keskuudessa, jossa lampaiden osuus kuntoutuksessa olivat kävelyretket niiden seurassa. Tutkimuksessa käytettiin kuntoutuksessa myös useita muita eläinlajeja, ja lopputuloksessa ei määritelty eri eläinlajien osuutta erikseen, mutta tulokset olivat tässäkin positiivisia. Toiminta vahvisti kuntoutujien kokemusta omasta sosiaalisesta kompetensistaan. Tutkimuksessa todettiin, että eläinten mukana oleminen terapiassa on lupaavaa sen vaikuttavuuden kannalta juuri sosioemotionaaliselta kannalta. (Hediger, Thommen, Wager, Gaab & Hund-Georgiadis 2019.)

Japanissa on puolestaan tehty pilottitutkimus kroonisista mielenterveyden häiriöistä kärsiville henkilöille siten, että heille on järjestetty päivä lammastilalla, jossa ovat päässeet osallistumaan lampaidenhoitotöihin. Tutkimuksessa mitattiin osallistujien oksitosiini- ja kortisonitasoja, etuaivolohkon aktiivisuuden tasoja, sekä sitä millaisia vaikutuksia tällaisella toiminnalla on negatiivisten oireiden kehittymiseen, sekä henkilön omaan motivaatioon. Mittaukset antoivat tietoa siitä, miten miellyttäväksi toiminta koettiin. Päivää lampaiden parissa verrattiin päivään, jonka osallistujat viettäisivät ihmisvetoisessa päivätoiminnassa. (Shimizu, Ohe, Asano & Ishida 2024.)

Tutkimukset tulokset puhuivat suureksi osaksi lammasavusteisen toiminnan vaikuttavuuden puolesta. Tuloksista voitiin todeta osallistujien oksitosiinitasojen nouseen korkeammalle verrattuna vaikutukseen, jonka perinteisessä päivätoiminnassa käyminen sai aikaan (Shimizu, Ohe, Asano & Ishida 2024.). Näiden kansainvälisten tutkimusten päätelmät tukevat sitä kokemusperäistä tietoa, joka on Suomessa vallalla: kesy ja koulutettu lammas sopii eläinavusteiseen toimintaan mainiosti.

8 Turvallisuus ja etiikka eläinavusteisessa toiminnassa

8.1 Turvallisuus ja siitä vastaavat instanssit

Green Care -työskentelyyn kuuluu asiakkaan turvallisuus, joka kattaa niin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen aspektin. Se toteutuu ennakoivan turvallisuussuunnitelman valmistelemisella, etenkin jos toimintaa suoritetaan luontokohteissa tai eläinavusteisesti. (Salonen, Hirvonen, Ilmarinen, Paakkolanvaara, Peuraniemi & Saarinen, 73.) Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjeistaa eläinpalveluita tuottavaa yritystä turvallisuusasioissa (Ohjeita palveluiden turvallisuudesta n.d.). Tästä poissuljetaan vaatimaan lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat eläinavusteiset palvelut, joita valvoo puolestaan Valvira (Lipponen, Vainio, Ikäheimo, Mattila-Rautiainen, Raukola-Lindblom & Paasonen 2023.).

Ihmisen ja eläimen välillä tarttuvien tautien leviämisen estäminen on palveluntarjoajan vastuulla, joten on suunniteltava, miten zoonoosien ja multiresistenttien bakteerien leviäminen ehkäistään. Myös vaadittavien rokotusten on oltava eläimillä ajan tasalla. (Hämäläinen & Silén-Lipponen 2023.; Paasonen 2023,28.)

8.2 Eettisyys ja eläinten oikeudet

Eläinten kanssa työskentelyssä on huomioitava toiminnan eettisyys. Green Care Finland -yhdistys (2012) on koonnut verkkosivuilleen eettiset ohjeet, joissa yhtenä osa-alueena on eläinten kunnioittaminen ja suojeleminen. Ohjeissa todetaan eläinten olevan toiminnassa yhteistyökumppaneita. Niiden tarpeista on huolehdittava asianmukaisesti. Eläinsuojelulaki ja -asetukset toimivat minimiväahtimuksena. (Yhdistyksen eettiset ohjeet 2012.)

Green Care palveluita tarjoavalla toimijalla on oltava lisäksi riittävästi tietoa eläinten käsittelystä ja koulutuksesta, eikä toiminnassa käytettävän eläimen hyvinvointia saa laiminlyödä. Myös omien eläinten, jota avusteisessa toiminnassa käytetään, tunteminen on kriittistä. Siten toiminta on sekä eläimen, että osallistuvien ihmisten kannalta turvallista. (Yhdistyksen eettiset ohjeet 2012.; Eläinavusteisuus n.d.)

Eläinavusteinen työ ry on koonnut verkkosivuilleen kattavat eettiset ohjeet eläinten kohteluun liittyen toiminnoissa. Eettisissä ohjeissa käydään viiden teeman avulla läpi koko avusteisuuden prosessi eläimen hyvinvoinnin näkökulmasta, alkaen eläimen yleisen hyvinvoinnin huomioimisesta toiminnan vaatimusten tiedostamiseen. Maatilan eläinten kohdalla ohjeistetaan työskentelyympäristönä olevan niiden oma elinympäristö. Laumaan vahvasti turvaavan eläimen, kuten lampaan, kanssa työskentelyssä on lajitoverin läsnäolo välttämättömyys. Ohjeissa painotetaan paljon eläimen ohjaajan vastuuta, myös oman osaamisensa päivittämiseen ja uusimman tutkimustiedon soveltamiseen. (Yhdistys n.d.)

Toisaalta Animal-lehden artikkelissa (2024) kirjoitetaan kriittiseen sävyyn siitä, miten vähän todellisuudessa on tutkittu eläinten kokemia stressiä eläinavusteisessa toiminnassa, etenkin vähemmän käytettyjen lajien kohdalla, johon artikkelissa lampaat tulevat listatuksi. (Suba-Bokodi, Nagy & Molnár 2024.) Edellä käsitellyssä saksalaistutkimuksessa eläineettinen näkökulma oli huomioitu asianmukaisesti siten, että lampaille oli myös koulutettu alueella olevan ”turva-alueen” käyttö, jonne ne halutessaan pystyivät vetäytymään pois aktiviteetista. Lampaiden osallistuminen toimintaan oli siten pyritty tekemään mahdollisimman vapaaehtoiseksi. (Schmid, Nauss, Jauch-Ederer. Prinz, Tschöke & Uhlmann 2024.)

Suomessa Eduskunnan Eläinavusteinen työryhmä antoi vuonna 2023 tukensa kansalaisaloitteelle, jossa eläinten perusoikeudet saataisiin osaksi perustuslakia. Käytännössä lain läpi meneminen tarkoittaisi eläinavusteisen toiminnan näkökulmasta sitä, että työskentelyssä käytettävän eläimen perusoikeudet huomioitaisiin joka tilanteessa. Lailla katsottaisiin olevan tärkeä viesti eläinten kanssa työskenteleville, sekä niistä hyötyville tahoille. (Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä tukee kansalaisaloitetta eläintein perusoikeuksien saamiseksi perustuslakiin 2024.)

Vuoden 2024 lopulla myös PAWWS on ilmoittanut olevansa mukana työryhmässä vaikuttamassa eläinavusteisen toiminnan kehittämisessä, joten eläineettinen ja -lähtökohtainen näkökulma on vahvistunut tämän myötä. (Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä 2024.) PAWWS on Suomen Akatemian rahoittama projekti, jolla pyritään luomaan sekä syvempää ymmärrystä, että kerryttämään uutta tietoa erilaisissa tilanteissa, joissa eläimiä käytetään osana ihmisen työtä, tai työskennellään eläinavusteisesti (PAWWS – People and Animal Wellbeing at Work and in Society n.d.). PAWWS pyrkii projekteissaan luomaan siirtymää perinteisestä ajattelusta, jossa eläintä pidetään välinearvossa, kohti eettistä ja tasa-arvoisempaa yhteistyötä ihmisen ja eläimen välillä. (One Health & One Welfare n.d.)

9 Eläinavusteiset menetelmät suomalaisessa hyvinvointijärjestelmässä – nykytila ja kehittämisen suuntaviivat

Eläinavusteisten menetelmien käytön yleistymistä Suomessa jarruttaa yhä laadukkaan tutkimuksen vähäisyys. Tutkimuksen avulla saataisiin tietoa menetelmien vaikuttavuudesta, ja niillä olisi paremmat mahdollisuudet integroitua osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Eläinavusteisen terapian saatavuus on hajanaista ja vaihtelee paikkakunnittain. Myös eläinavusteisen toiminnan tarjonnan kohtaamattomuus potentiaalisen asiakaskunnan kanssa saattaa muodostua ongelmaksi liiallisten välimatkojen takia. (Hämäläinen & Silén-Lipponen 2023.)

Julkinen sektori voi tuottaa eläinavusteista toimintaa omassa palvelutuotannossaan tai ostaa niitä yksityisen tai kolmannen sektorin toimijoilta. Eläinavusteisten palveluiden tunnettuus on kuitenkin huonoa päättäjien ja viranomaisten parissa. Sitä ei ole saatu kansallisella tasolla osaksi esimerkiksi mielenterveysstrategiaa. Luonnonvarakeskus on julkaissut vuonna 2022 politiikkasuosituksen, jonka päämääränä on saada eläinavusteiset toiminnot osaksi palvelukokonaisuuksia, ja niiden käyttö olisi linjattava kansallisissa strategioissa. Tämä koskisi niin hyvinvointialueiden kuin kuntienkin palvelurakenteita. Suosituksessa nämä hyvinvointipalveluita tarjoavat tahot huomioisivat luonnon ja eläinten terveyttä edistävät mahdollisuudet osana hyvinvointisuunnitelmia. (Lipponen, Vehmasto, Lilja, Raussi, Kauppinen, Niemi & Ovaska 2022.)

Tutkija Maija Lipponen (2021) kirjoittaa Luken verkkosivuilla julkaistussa blogikirjoituksessaan siitä, miten eläinavusteisuuden alkaessa olla osa kuntien palveluiden hankintaa, niiden laadulle asetetaan entistä kovempia vaatimuksia. Palvelut kilpailutetaan ja laatudokumentin esittäminen on yksi

tapa osoittaa palveluntarjoajan ammattitaito myös eläimen käyttämisestä osana työskentelyä. Myös turvallisuusasiakirja on eläinpalveluita tuottavan tahon esitettävä. (Lipponen 2021.)

Blogitekstissään Lipponen (2021) huomauttaa lisäksi, että vaikka tutkimusaineistoa eläinavusteisuuden hyödyistä saadaan jatkuvasti lisää, tutkimusten toteutustavat eivät ole standardoituja. Siiten ne eivät anna täysin luotettavia ja yleistettäviä tuloksia. Tiukemmat koe- ja vertailuasetelmat auttaisivat toiminnan vaikuttavuuden osoittamisesta. (Lipponen 2021.)

Eläinavusteisten palveluiden hankkiminen asiakkaalle räätälöidyssä muodossa voi palvelurakenteen tai taloudellisten resurssien riittämättömyyden vuoksi olla hankalaa. Erilaisten maksusitoumusten ja palvelueteleiden käyttöönotto hyvinvointialueilla auttaisi palveluiden saavutettavuutta. (Lipponen, Vehmasto, Lilja, Raussi, Kauppinen, Niemi & Ovaska 2022.) Kela katsoo eläinavusteisen terapian olevan vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta, ja se on korvattavissa tiettyjen ehtojen täytyessä. (Vaativa lääkinnällinen kuntoutus 2025, 30.)

Kela-korvattava toiminta suoritetaan terapia-alan koulutuksen saaneen ammattilaisen johdolla, jolla on myös koulutus eläinavusteisiin menetelmiin. Eläimen käytölle on terapiassa oltava sekä suunnitelma, että peruste. Käytettävän eläimen on sovelluttava terapiaeläimeksi ja toimintaympäristön on oltava turvallinen. Lisäksi palvelukuvaukseen on sisällytettävää tapaturmavakuutus asiakkaalle. Vuoteen 2023 asti myös eläinavusteinen fysioterapia oli kelakorvauksen piirissä, mutta sairauslakimuutos lakkautti korvausten maksamisen. (Vaativa lääkinnällinen kuntoutus 2025, 30.; Päättäjät tuntevat heikosti luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä, joista on hyviä kokemuksia – tällaisia terveysvaikutuksia niillä on 2023.)

10 Maaseudun yritystoiminnan kehittäminen

10.1 Aluekehittäminen ja strategiat

Maaseutu tarjoaa vähemmän mahdollisuuksia toimeentuloon, kuin kaupunkialueet. Maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla todetaan uudistuvan yrittäjyyden olevan siksi erityisen tärkeää maaseudulla. Haja-asutusalueiden elinkeinoelämään kuuluu muidenkin toimialojen yrityksiä maa- ja metsätalouteen liittyvän yritystoiminnan lisäksi. Nämä yritykset voivat saada maaseudun yritysrahoitusta toimintansa tueksi. (Yrittäjyys maaseudulla n.d.)

Maakuntien kehittäminen ja niissä harjoitettavan elinkeinoelämän rahoittaminen nojaa poliittisiin päätöksiin ja riippuu monen eri hallinnonalojen yhteistyöstä (Aluekehittäminen on yhteistyötä n.d.). Petteri Orpon hallituskauden aluekehittämispäätöksessä vuosille 2024–2027 on esitelty ne painotukset ja tavoitteet, jotka ohjaavat ministeriöiden toimintaa. Aluekehittämispäätöksen tärkeimmät näkökannat ovat alueiden kestävä elinvoima sekä investoinnit, hyvinvoiva väestö ja yhteisöt, vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. (Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet - Valtioneuvoston aluekehittämispäätös 2024–2027 2024,7.)

Aluekehittämiseen puolestaan vaikuttavat voimakkaasti ajankohtaiset ilmiöt ja muutostekijät. Esi-merkiksi ilmastonmuutos ja luontokato saattavat vaikuttaa maaseudun elinkeinoelämään monilla tavoilla. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sitä vastaan toimiminen, on otettava kehittämissuunnitelmissa huomioon. Erilaisten verkostojen tärkeys, niin paikallisella kuin globaalillakin tasolla, nousee yhä kriittisemmäksi maailman muuttuessa yhä monimutkaisemmaksi. (Stenfors & Nabila 2022, 9.)

Keski-Suomessa on laadittu oma maaseutustrategia vuosille 2025–2050. Se pitää sisällään kolme eri suunnitelmaa, joista ensimmäinen käsittelee maakunnan kehittämistä vuoteen 2025 saakka. Toinen osa on maakuntaohjelma, joka on laadittu vuosille 2022–2025. Siinä on sovittu toimenpiteitä lähivuosille ja niiden käsitelty niiden rahoittaminen. Kolmantena alueena on älykkään erikoistuminen strategia vuosille 2021–2027. Se puolestaan ohjaa EU:lta ohjautuvan rahoituksen käyttöä alue- ja rakennepoliitikassa. (Keski-Suomen strategia 2025–2050 n.d.)

11 Yritysrahoitus

11.1 CAP 2023-2024

Tärkein tuki yritystoiminnan kehittämiseen maaseudulla on Suomen CAP-suunnitelmaan 2023–2027 sisältyvä maaseudun yleisrahoitus. Sen julkinen rahoitus hoidetaan sekä Suomen valtiolta, että EU:n maaseuturahastosta. Se on haettavissa uuden yritystoiminnan käynnistämiseen, tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen, sekä erilaisiin investointeihin. Tuen osuus vaihtelee 20–50 prosentissa investoinnin arvosta. Tämä rahoitus on suunnattu maaseudulla toimiville mikro- ja pienyrityksille. Myös maatalousyritykset, jotka kehittävät yritystään maa- ja metsätalouden ulkopuolelle, voivat hakea tukea. Pienimmät ja aloittavat yritykset ovat rahoituskaudella 2023–

2027 Leader-ryhmien neuvonnan piirissä, kun taas isompien yritysten kehitystä edistävät ELY-keskukset. (Yrittäjyys maaseudulla n.d.)

11.2 Leader-ohjelmat ja ELY-Keskukset

EU:n maaseudun kehittämisselitystä on vuodesta 1991 toteutettu leader-toiminnan kautta. Maaseutualueiden katsotaan olevan kehityksen näkökulmasta epäedullisessa asemassa, ja toiminnan lähtökohtana onkin osallistaa maalaisyhteisöjä päätöksentekoon, sekä erilaisten paikallisesti hyödyllisten hankkeiden toteuttamiseen. Sen yhteisölähtöisessä toimintatavassa ajatellaan alueellisilla toimijoilla olevan asiantuntijuutta sen sijaan, että päätöksiä laadittaisiin ulkoapäin. (Leader-ohjelma ja paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet helpottavat paikallista sitoutumista, mutta lisähyötyjä ei vielä osoitettu riittävän hyvin 2022.; Mitä on Leader n.d.)

Leader-ohjelmassa periaatteina ovat aluelähtöisyys, monialaisuus, paikallinen kumppanuus, innovatiivisuus, alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö, verkostoituminen, sekä päätöksenteon lähtökohtana oleva ruohonjuuritason asiantuntijuus. Jokaiselle Leader-ryhmälle valitaan hallitus, joka perustuu kolmikantaperiaatteelle: yksi osa jäsenistöstä edustaa julkista hallintoa, toinen osa paikallisia yhdistyksiä ja loput alueen asukkaita. Ryhmien toiminta perustuu siihen kehittämisselitykseen, joka alueen asukkaisen kanssa laaditaan. Tämän selityksen pohjalta hallitus kohdistaa rahoitusta hankkeille. (Mitä on Leader n.d.)

Suomessa Leader-toiminta on maanlaajuista ja se on jakautunut viiteenkymmeneen kolmeen aktiiviseen ryhmään. Sitä toteutetaan kaikkialla maaseudulla. Kaudella 2023–2027 EU-rahoitusta on jaossa n. 4,3 miljoonaa euroa jokaista Leader-ryhmää kohden. Leader-toimintaa rahoitetaan EU:n maaseuturahastosta, mutta myös valtio ja kunnat rahoittavat toimintaa. (Leader-ohjelma ja paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet helpottavat paikallista sitoutumista, mutta lisähyötyjä ei ole vielä osoitettu riittävän hyvin 2022.; Mitä on Leader n.d.; Rahoitus n.d.)

Leader-Suomen (N.d.) verkkosivuilla kerrotaan rahoituksen olevan haettavissa niin yleishyödylliseen kehittämis- tai investointihankkeeseen, kuin yrityshankkeeseenkin. Tukimäärä on 20–100 prosenttia hankkeen kuluista. Erilaiset kriteerit, kuten esimerkiksi kyseisen Leader-ryhmän kehittämisselityksen mukaisuus, tulee rahoituksen takaamiseksi täyttyä. (Rahoitus n.d.) Saarijärven kau-

punki kuuluu Leader Viisarin toiminnan piiriin muiden pohjoisen Keski-Suomen kuntien kanssa. Viisari on valinnut strategialleen keskeiset teemat kaudelle 2023–2027 paikallisia erityispiirteitä silmällä pitäen. Kestävän kehityksen ideologia on huomioitu niistä jokaisessa. (Kestävästi keskiössä – Viisari välittää n.d.)

Leaderilta voi hakea rahoitusta mikroyrityksille tietyin edellytyksin. Esimerkiksi Leaderin paikallisen kehittämisstrategian tavoitteiden toteutumisen edistäminen on kriittistä tuen saamiseksi. Rahoituksen saamiseksi tuettavan hankkeen on myös tuettava kestävä kehitystä ja lisäksi jonkin toisen EU-tuen saaminen estää rahoituksen Leaderin kautta. Rahoitusta voidaan hakea ennen yrityksen perustamista, aloittelevalle yrittäjälle, jo toiminnassa olevan yrityksen kehittämiseen, sen investointeihin, mikroyrityksen energiainvestointeihin ja maatilan kokeiluihin. (Yritysrahoitus n.d.) Yritystukipäätöksiä Viisarin toimintakaudella 2014–2020 annettiin 92 kappaletta. (Hankekartta n.d.)

Tällä hetkellä Viisarissa toimii myös SISU Business -hanke, joka pyrkii lisäämään tietoisuutta liittyen maaseudun yrittäjyyden erityispiirteisiin, keskittyen uusiin liiketoimintamalleihin, kestäväan kehitykseen ja digitaalisuuden hyödyntämiseen. Hanke vastaa harvaan asutun Pohjoisen Keski-Suomen maaseudun tarpeisiin esimerkiksi yritystoiminnan mahdollisuuksien kartoittamisessa. Tavoitteena hankkeessa on myös lisätä tietoisuutta eri ansaintamalleista sekä innovaatioista. Digiosaamisen sekä verkostoitumismahdollisuuksien vahvistaminen, ja yrittäjien hyvinvoinnin tukeminen kuuluvat osaksi toimintaa. Kestävän kehityksen teema on yrityskehittämisen ytimessä. Hankkeessa toimitaan siten, että maaseutualueiden yhteisöllinen ja taloudellinen kehitys ja yksilön oppiminen ja usko tulevaan kohtaavat. (SISU BUSINESS -hanke n.d.)

Leader Viisari ry on lisäksi luomassa pohjoiseen-Keski-Suomeen EU:n lanseeraaman konseptin mukaisen Startup Villagen. Se perustuu EU:n pitkän tähtäimen visioon maaseutumaisten alueiden kehityksestä vuoteen 2040 mennessä. Päämääränä EU:n linjauksessa on, että maaseutualueet kehittyisivät vahvemmiksi, yhtenäisemmiksi, joustavammiksi, sekä vauraammiksi yhteisöiksi. Konseptin keskiössä on toimintamalli, joka huomio maaseudun yrittäjyyden erityispiirteitä. Sen tarkoituksena on tuoda eri sidosryhmien välinen yhteistyö osaksi yhteisötilojen toimintaa. Tällä on tarkoitus saada aikaan yrittäjähenkinen ja innovatiivinen ekosysteemi, joka puolestaan tukee alueen yrittäjyyttä ja hyvinvointia. (Goodwin-Hawkins, Guzzo, Martin & Sasso 2023, 3–5.; SISU BUSINESS -hanke n.d.)

Saarijärvi kuuluu Keski-Suomen ELY-keskuksen vaikutuspiiriin. ELY-keskuksen toimintaan kuuluu erilaisen tiedon kerääminen ja analysointi liittyen mm. talous- ja työttömyystilanteeseen, sekä niiden muutoksiin. Tulevaisuuden ennakointi yhdessä muiden toimijoiden kanssa, joihin kuuluvat niin Keski-Suomen liitto, yrittäjäjärjestöjä, kuin paikallisia oppilaitoksia ja kauppakamari. (Alueen tila ja näkymät sekä Työvoimabarometri – Keski-Suomi 2025.)

ELY-keskukset ovat lisäksi vastuussa mm. alueiden kokoluokaltaan mikroyrityksiä suurempien yritysten neuvonnasta, sekä niihin suunnatun rahoituksen ja kehittämispalveluiden kohdentamisesta. Maaseutuyrittäjäyys, sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen, kuuluvat myös toimintaan. Tähän liittyy kiinteästi elinkeinoelämän ja sen ympärille nivoutuvan innovaatioympäristön kehittäminen. (Tehtävät ja toiminta – Keski-Suomi 2024.)

12 Tulevaisuuden trendit maaseutumaisilla alueilla

12.1 Maaseudun visiot

Koska opinnäytetyössä tutkittiin maaseudulla sijaitsevan yrityksen potentiaalia laajentaa toimintaansa kohti eläinavusteista liiketoimintaa, on perusteltua tarkastella taajamien ulkopuolisten alueiden tulevaisuuden skenaarioita alati muuttuvassa maailmassa. Onko vallalla sellaisia trendejä, jotka mahdollisesti voisivat tukea tällaisen toiminnan lanseeraamista?

Sitrassa tutkitaan, mitkä asiat vaikuttavat suomalaiseen maaseutuun ja sen elinkeinoelämään. Sen verkkosivujen mukaan maaseudun tulevaisuus on riippuvainen siitä, miten Suomessa luodaan uutta kysyntää maaseudulle ja toisaalta, miten siihen vastataan. Sitran tutkijoiden mukaan tulevaisuutta maaseudulle loisi maaseutupolitiikan uudistaminen, mikä tarkoittaisi kysyntälähtöistä ajattelua. Sitran verkkosivujen mukaan maaseutu koetaan voimavaralähtöisenä virkistäytymispaikkana ja hyvinvoinnin tuottajana. (Maaseutu n.d.)

12.2 Ruralization-tutkimushanke

Kansainvälisellä maaseudun tulevaisuuden tutkimuksella saadaan selville niitä tulevaisuuden trendejä, joihin eurooppalaisella maaseudulla kannattaa varautua. Niihin tutustuminen hyödyntää eri-

tyisesti tahoja, joilla on tavoitteena kehittää maaseutualueita. Ruralization-hanke tutkii maaseudun uudistumista, ja se on osa Euroopan unionin Horisontti 2020-ohjelmaa. Tutkimukseen osallistui 12 maata, Suomi mukaan lukien. (Kansainvälinen tutkimushanke paljastaa maaseudun trendit 2023.)

Tulevaisuudentutkimuksessa kuvataan eri ilmiöitä kolmen eriateisen trendin kautta. Megatrendi on valtavirtainen ilmiö, pienimuotoinen trendi ei taas ole niin laaja-alainen, ja hiljainen signaali puolestaan indikoi muutosta, josta saattaa tulla seuraava trendi. Hankkeen tutkimustulosten perusteella on koottu trendikortit, joista jokainen edustaa yhtä näistä tulevaisuuden ilmiöistä, joilla on vaikutuksia maaseudun tulevaisuuteen. (Kansainvälinen tutkimushanke paljastaa maaseudun trendit 2023.)

Ruralization-hankkeen tuotoksena luotiin 60 trendikorttia, joista jokaisessa esitellään yksi maaseudun tulevaisuuteen vaikuttava trendi. Kortti sisältää tietoiskun aiheesta, niiden ajureista sekä ennakoituista vaikutuksista maaseudulla. (Trendikortit suomeksi n.d.) Eläinavusteisen toiminnan lanseeraamisen näkökulmasta voi katsoa, että korteissa esiin nostettu ympäristöstä huolehtimisen trendi parantaa hoivamaatilojen näkymiä.

Sellaisten valtavirran ulkopuolisten maatilojen, jotka tarjoavat hoivapalveluita tai opetusta, näkymät paranevat tietokorttien mukaan myös erityisesti kiertotalouden yleistyessä, huolen ilmastonmuutoksesta lisääntyessä, sekä kiinnostuksen yhteisölliseen toimintaan kasvaessa. Vallalla on myös maatilojen monipuolistumisen trendi, jota ajaa EU:n yhteinen CAP-maatalouspolitiikka. Yhtenä heikkona signaalina nähdään yhteiskunnallisten yritysten ja yrittäjien rantautuminen maaseudulle. Kaiken kaikkiaan maaseutualueiden todetaan trendikorteissa (n.d.) tarjoavan hyvät puitteet terveyden, kuntoutumisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi. (Trendikortit suomeksi n.d.)

13 Tutkimuksen toteuttaminen

13.1 Valmistelu

Vilkan (2021) mukaan kysely on tyypillinen tapa koota määrällisen tutkimuksen aineistoa, kun kohteena on suuri, ja hyvin hajallaan olevien havaintoyksiköiden tutkiminen (Vilka 2021). Tämän opinnäytetyön tutkimusosiossa oli tavoitteena saada tavoitettua mahdollisimman paljon ihmisiä

Pohjoisen Keski-Suomen alueelta parin viikon aikaikkunassa. Helpoiten ja edullisimmin tämä suoritettiin siis sähköisen kyselyn avulla. Kyselyt kohdennettiin kahdelle eri kohderyhmälle, ja tämä oli helppoa tuottaa sähköisellä alustalla. Kuluttajapuolen kyselyiden jakaminen sosiaalisen median alustoille oli yksinkertaista. Valinta kohdistui niihin ryhmiin, jotka sosiaalisessa mediassa tavoittaisivat parhaiten kohderyhmää.

Sosiaalipuolen ja yksityisten terapiapalveluntarjoajien tavoittamiseksi oli työskenneltävä enemmän, ja jokainen taho oli saatava kiinni sähköpostitse. Myös lähestyttävien tahojen etsiminen oli työlästä. Verkkokyselyn suorittamisessa on usein tavoitettavuusongelma. Vehkalahti (2008) on lisännyt verkkoyhteyden tavoittamattomuuden sekä tietokoneen omistamisen tällaisiksi tekijöiksi (Vehkalahti 2008, 48.) Kauttaaltaan digitalisoituneessa yhteiskunnassa tavoittamattomuuden ongelmat ovat moninaisempia. Niitä käydään tarkemmin läpi tutkimusta koskevassa pohdintaosiossa.

13.2 Otanta

Kyselyn kohdentamisen kannalta oli merkitsevää rajata tarkalleen se alue, jolta otanta kerättiin. Pohjoiseen Keski-Suomeen kuuluvat kunnat oli aluksi kartoitettava. Se ei ollut täysin yksiselitteistä, mutta päädyin noudattamaan KEHA-keskuksen ylläpitämän Työmarkkinatorin verkkosivuilta löytyvän kartan esittämää jakoa (ks. Kuvio 1).

Kuvio 1. Pohjoisen Keski-Suomen kunnat (Pohjoisen Keski-Suomen kunnat toivovat työllisyysalueen toteutumista 2023.)

Koska kuluttaja-asiakkaille laaditun kyselyn perusjoukkoa, eli koko pohjoisen Keski-Suomen asukaskuntaa on mahdoton tavoittaa, otannaksi valikoitui ryväotanta. Se suoritettiin sosiaalisen median alustoilla. Ryväotannassa kohteena ovat ryhmät, jotka perinteisesti voivat olla esimerkiksi koululuokkia tai kaupunginosia (Vilka 2021). Tässä kyselytutkimuksessa erilaiset Facebook ryhmät muodostivat näitä otosryppäitä.

Sosiaalisen median alustoilla tosin kiteytyvät kyselytutkimuksen haitat erityisellä tavalla. Hirsjärven ym. (2009) mukaan ongelmallista kyselytutkimuksissa on se, että vastaajien vakavuudesta suhteessa vastaamiseen, ei voida olla varmoja. Tällöin vastausten luotettavuus voi jäädä kyseenalaiseksi. Myös väärinymmärrykset kysymyksenasettelussa luovat omat riskinsä tulosten vääristymiselle. Lisäksi vastauskato voi olla kyselytutkimuksissa suuri. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Sosiaali- ja terveydenhoitopuolella tutkiminen suoritettiin näytteenä. Kohteena oli valikoitu joukko, jolle kysely lähetettiin henkilökohtaisesti sähköpostin välityksellä. Näyte ei ole yleistettävyydeltään yhtä luotettava perusjoukkoon katsoen, kuin otanta. (Taanila 2019.) Tässä opinnäytetyössä sen käyttö on perusteltua, sillä valinta suoritettiin systemaattisesti spesifien kriteerien saanelemana, eikä perusjoukkoa ollut realistista saada tavoitettua.

13.3 Kysymysten laatiminen Webropol-ohjelmistolla

Muuttuja on kvantitatiivisessa tutkimuksessa tärkeä käsite, se on ominaisuus, jota mitataan. Se täytyy määritellä tutkimuksen onnistumisen vuoksi tarpeeksi tarkasti (Kananen 2009, 82) Tämä kuuluu osaksi kyselytutkimuksen operationalisointia. Käsitteet puretaan arkikielelle ja kaikkien vastaajien ymmärrettävälle tasolle. Tämä on kriittistä niin analyysin, tutkimustulosten kuin tulkinnan kannalta. Tutkimustulosten luotettavuus ja yleistettävyyttä saavutetaan todennäköisemmin täsmällisellä käsitteiden purkamisella (Vilka 2021). Kyselytutkimuksessa kysymykset puolestaan ovat mittareita, joita voidaan muotoilla eri tavoin. Kyselyn laatimisessa on tärkeää huomioida, millaista tietoa muuttujasta on tarpeen saada selville. (Kananen 2009, 84.)

Kysymysten laatimisessa käytettiin apuna tekoälyä niiden selkeyttämiseksi, sekä puolueellisuuden vähentämiseksi. Tekoälylle ohjeistettaessa pyrittiin myös mahdollisimman neutraalin ja täsmälliseen kuvailuun kysymysten laatimiseksi. Tekoälyn ehdottamat versiot hiottiin, niin ohjaajan, kuin opinnäytetyönkin tilaajan kanssa. Toimeksiantajan läsnäolo kysymyksiä laadittaessa oli kriittistä juuri hänen tarpeilleen soveltuvan kyselyn aikaansaamiseksi. Valmis kysely testattiin yhdellä koehenkilöllä. Tutkimuksen luominen toteutettiin Webropol 3.0-ohjelmistolla.

Molemmissa kyselyissä päädyttiin maksimissaan kymmeneen kysymykseen, jotta vastaaminen veisi vähän aikaa. Tällä tavoin vastaajien houkuttelevuus oli helpompaa. Ei ollut myöskään tutki-

muksen tavoitteiden kannalta merkityksellistä luoda mittavampaa kysymyspatteristoa. Kyselyt sisälsivät suurimmaksi osaksi strukturoituja kysymyksiä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot (Kananen 2010, 84.). Lisäksi kyselyissä oli muutama avoin kysymys, joihin vastaaja pystyi omin sanoin kommentoimaan. Datan keräämisen maksimoimiseksi valtaosa kysymyksistä asetettiin pakollisiksi vastata. Ainoastaan muutamiin avoimiin kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista.

13.4 Tiedonkeruu

Opinnäytetyössä tiedonkeruu suoritettiin jakamalla kuluttajakyselyä sosiaalisen median alustoilla (Facebook ja Instagram), pohjoisen Keski-Suomen asukkaille suunnatusti. Kyselyn vastausaika oli kaksi viikkoa. Sulkeutumisen lähestyessä kyselyä jaettiin toistamiseen eri ryhmissä. Toinen kysely lähetettiin sähköpostitse alueen sosiaali- ja terveydenhuollon tahoille, joiden palvelujen piiriin kuuluvat erilaiset kuntoutukset ja terapiat. Kyselyt olivat avoimina huhti-toukokuun vaihteessa 2025.

14 Tulosten esittely

14.1 Raportoinnin eettisyys

Eettisyyden vaatimus läpäisee tutkimustyössä jokaisen suoritettavan vaiheen. Määrälliseen tutkimukseen kuuluu anonymiteetti. Tärkein eettinen aspekti tulosten esittämisessä on kuitenkin, se tapa, joilla tuloksista raportoidaan. Tutkijan on tuloksia avatessa käytettävä ilmaisutapoja, jotka eivät millään tavoin ole tutkimuskohteita loukkaavia tai epäkunnioittavia. Myös ilmaisut, joilla tutkittavat saatetaan halveksinnan tai pilan kohteeksi ovat epäeettisiä. (Vilka 2007, 164.)

Opinnäytetyön tulosten raportoinnissa pitäydettiin edellä esitellyssä eettisessä toimintatavassa. Kyselytutkimuksen määrällinen analyysi johdettiin Webropol-ohjelmiston koostamista lukutiedoista, prosenttiosuuksista sekä kaavioista. Avoimet kysymykset puolestaan analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin avulla.

14.2 Kysely kuluttajille

Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin ovatko vastaajat osallistuneet eläinavusteiseen toimintaan. Tulokseksi saatiin 27 % kyllä -vastauksia. Seuraavassa kysymyksessä oli avoin kenttä, jonne

”kyllä” vastanneita pyydettiin kuvailemaan toimintaa lyhyesti, sekä kertomaan mitä eläimiä toimintaan liittyi.

Eniten eläinavusteista toimintaa oli kuluttajien kohdalla harrastettu hevosten ja koirien parissa. Kuviosta 2 voidaan todeta myös, että eläinavusteisuutta voidaan harjoittaa hyvin erilaisten eläinten kanssa. Siihen on listattu avoimen kentän vastauksissa esiin tulleet lajit.

Kuvio 2. Eläinlajit, joiden kanssa eläinavusteisuutta oli harjoitettu

Lisäkysymyksessä tiedusteltiin, millaista toimintaa eläinavusteisuuteen liittyy. Suurin osa vastaajista olivat olleet joko järjestämässä tai avustamassa tällaista toimintaa, mutta myös muutama asiakas raportoi kokemuksistaan. Raportoidut toiminnan muodot vaihtelivat suuresti. Käytin osion analysointiin kvalitatiivisen tutkimuksen sisällönanalyysia.

Sisältöanalyysissä alkuperäinen kirjoitettu data ensin pelkistetään (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124.). Kävin aineiston Excelissä läpi alleviivaten eri väreillä läpi ilmaisut, jotka toistuivat ja joista sain koostettua tutkimuskysymyksen kannalta relevanteimmat ilmaisut. Pelkistetyt ilmaisut listattiin muodostamaan pohjan analyysin seuraavalle vaiheelle.

Sisällönanalyysissä pelkistetty data klusteroidaan, eli se ryhmitellään siten, että samankaltaiset ilmaisut muodostavat alaluokkia. Muodostuvat alaluokat nimetään teeman mukaisesti. Luokittelu

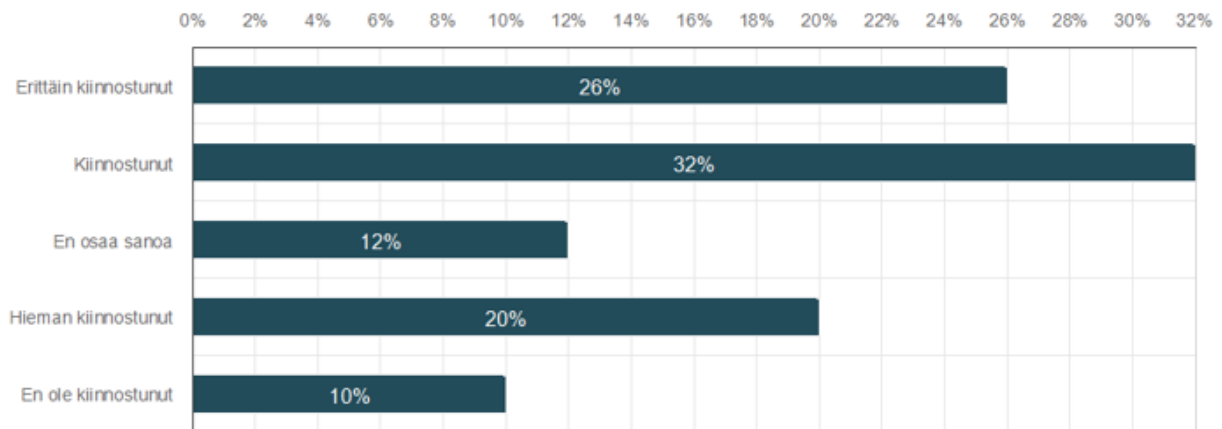
voi perustua tutkittavan asian ominaisuuteen tai käsitykseen siitä. (Mts., 124.) Tästä aineistosta muodostui neljä alaluokkaa:

1. Erilaiset avusteiset toiminnot, avustavissa tehtävissä sekä asiakkaana, esimerkiksi hevosten kanssa toimiminen
2. Tilavierailut, jotka koetaan henkisen hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiksi
3. Vanhuksien ilahduttaminen omien eläinten avulla
4. Eläinten käyttö nuorisotyössä

Myös omien eläinten tuki koettiin vastauksissa tärkeäksi. Kaikista vastauksista ei käynyt ilmi, oliko kyseessä osallistuminen toimintaan, sen järjestäminen vai siinä avustaminen. Myös kissakahvilassa asioiminen koettiin eläinavusteiseksi toiminnaksi. Se kertoo eläinten läsnäololla olevan suurta vaikutusta ihmisten hyvinvointiin, oli se sitten ohjattua toimintaa tai ei.

Seuraava kysymys mittasi vastaajien innokkuutta osallistua eläinavusteiseen toimintaan lampaiden parissa. Kuviosta 3 näkyy vastaajien kiinnostus lampaiden kanssa suoritettavaan eläinavusteiseen toimintaa. 32 % vastaajista olivat kiinnostuneita ja 26 % erittäin kiinnostuneita, eli yli puolet vastaajista osoittivat kiinnostuneisuutensa. 10 % vastanneista eivät puolestaan kokeneet mielenkiintoa asiaa kohtaan.

Olisitko kiinnostunut osallistumaan eläinavusteiseen toimintaan, jossa viettäisit aikaasi lampaiden kanssa, esimerkiksi tilavierailulla?
Vastaajien määrä: 192

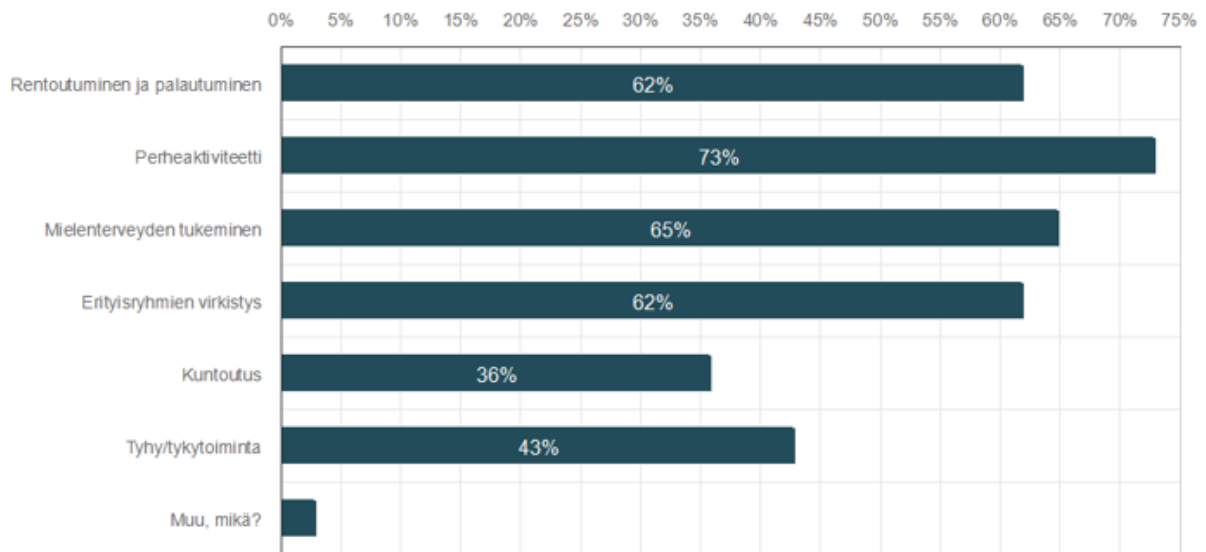
Kuvio 3. Lampaiden käyttö eläinavusteisessa toiminnassa kiinnosti valtaosaa kyselyyn vastanneista. (Webropol n.d.)

Seuraavana kyselyssä oli monivalintavaihtoehdot, jossa vastaaja pystyi valitsemaan erilaisista hypoteettisista vaihtoehdoista sellaisia, jotka sopisivat lammasavusteiseen toimintaan hänen mielestään parhaiten. Annettuja vaihtoehtoja oli kuusi, ja seitsemäntenä kohtana oli avoin ”Muu, mikä?” kysymys. Siihen vastaajat olivat listanneet myös sosiaalipedagogisen toiminnan, yksilökuntoutuksen, oppimisen, päihdetyön, sekä suru- ja traumatyön.

Kuviosta 4 näkyy, että monivalintavaihtoehdoissa kiinnostavimmiksi vaihtoehdoiksi vastaajien mukaan nousivat perhe-, rentoutus- ja mielenterveysnäkökulmat. Myös erityisryhmille suunnattu toiminta koettiin tärkeäksi. Alla sijaitsevasta kuviosta 4 huomaa, miten vastaukset jakautuivat suhteellisen tasaisesti.

Minkälaiseen tilanteeseen tällainen toiminta sopisi mielestäsi parhaiten? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Vastaajien määrä: 192, valittujen vastausten lukumäärä: 661

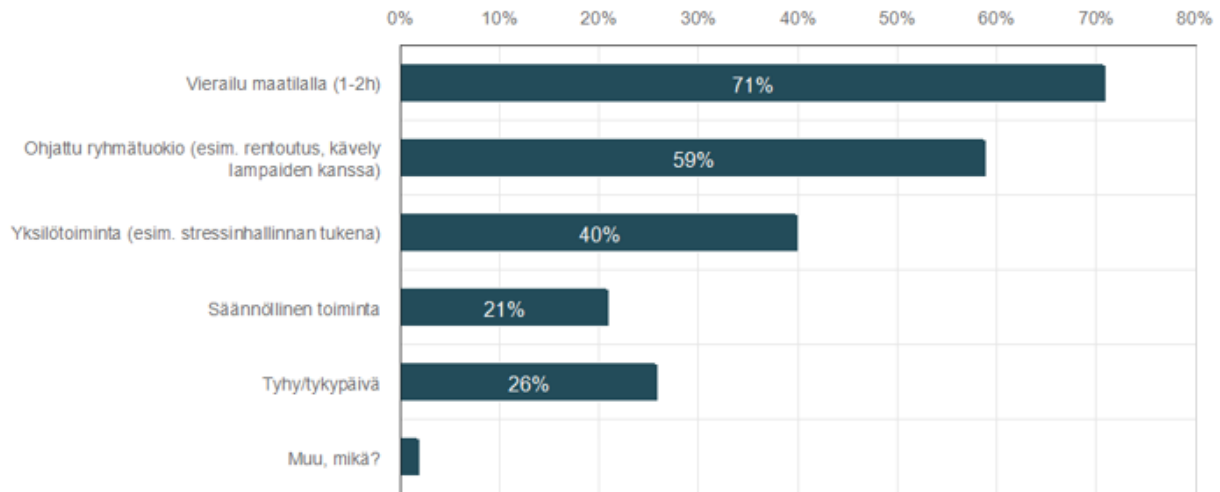

Kuvio 4. Eläinavusteinen toiminta lampaiden kanssa kiinnosti vastaajia laajasti eri tilanteisiin liittyen

Kysymykseen, jossa tiedusteltiin parhaimmalta toteutukselta kuulostavaa toimintaa, vierailu maatilalla oli selkeästi suosituin vaihtoehto 71 % äänistä, kuten kuviosta 5 voimme todeta. Ohjatut ryhmätuokiot ja yksilötoiminta kiinnostivat vastaajia myös. Avoimen vastauksen kohtaan oli lisätty vierailut esimerkiksi ikääntyvien tai mielenterveyskuntoutujien palvelukodeissa.

Millainen toteutus kuulostaa sinusta parhaalta?

Vastaajien määrä: 192, valittujen vastausten lukumäärä: 420

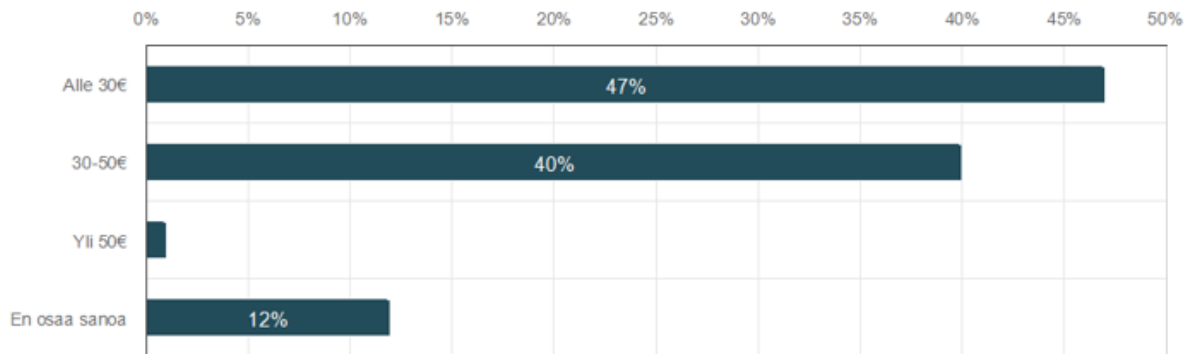

Kuvio 5. Vierailu maatilalla oli vastaajille mieluisin aktiviteetti, mutta myös muut ehdotetut vaihtoehdot saivat kannatusta

Vastaajien maksuvalmiutta kartoitettaessa saatiin 77 % prosenttien äänimäärä vaihtoehdolle, jossa esitettiin sen riippuvan hinnasta ja palvelun sisällöstä. 17 % vastaajista puolestaan olivat valmiita maksamaan palvelusta. 6 % vastaajista eivät halunneet maksaa palvelusta. Vastaajat, jotka pitivät mahdollisuutena maksaa palvelusta, ohjattiin kyselyssä kohtaan, jossa oli valittavana kolme eri hintahaarukkaa, sekä kohta ”En osaa sanoa”. Kuvioista 6 näkyy, että edullisin hinta sai suurimman kannatuksen 47 %, mutta hieman hinnakkaampaa vaihtoehtoaikin kannatti 40 % vastanneista.

Kuinka paljon voisit maksaa yhdestä käyntikerrasta (60–90 min)?

Vastaajien määrä: 181

Kuvio 6. Vastaajat arvostaisivat eläinavusteisessa toiminnassa kohtuullisia kustannuksia

Seuraavaksi vastaajille annettiin vapaan sanan osio, jossa tiedusteltiin, olisiko hänellä erityistoiveita liittyen eläinavusteiseen toimintaan, tai muuta kommentoitavaa asiaan liittyen. Vastauksia osioon saatiin 35 kappaletta. Palaute oli kaiken kaikkiaan positiivista. Sisällönanalyysissä jouduttiin jättämään pois kommentit, jotka eivät varsinaisesti liittyneet aihepiiriin. Analyysin perusteella päätettiin muodostamaan aineistosta kuusi pääteemaa:

1. Palveluiden kehittäminen: esimerkiksi kummi/vuokralampaat
2. Kohderyhmät vauvasta vaariin
3. Hinnoittelun tärkeys – huono taloustilanne myös kuluttaja-asiakkailta
4. Toiveet lampaiden vierailuista tilan ulkopuolelle
5. Tahto päästä kosketuksiin lampaiden kanssa

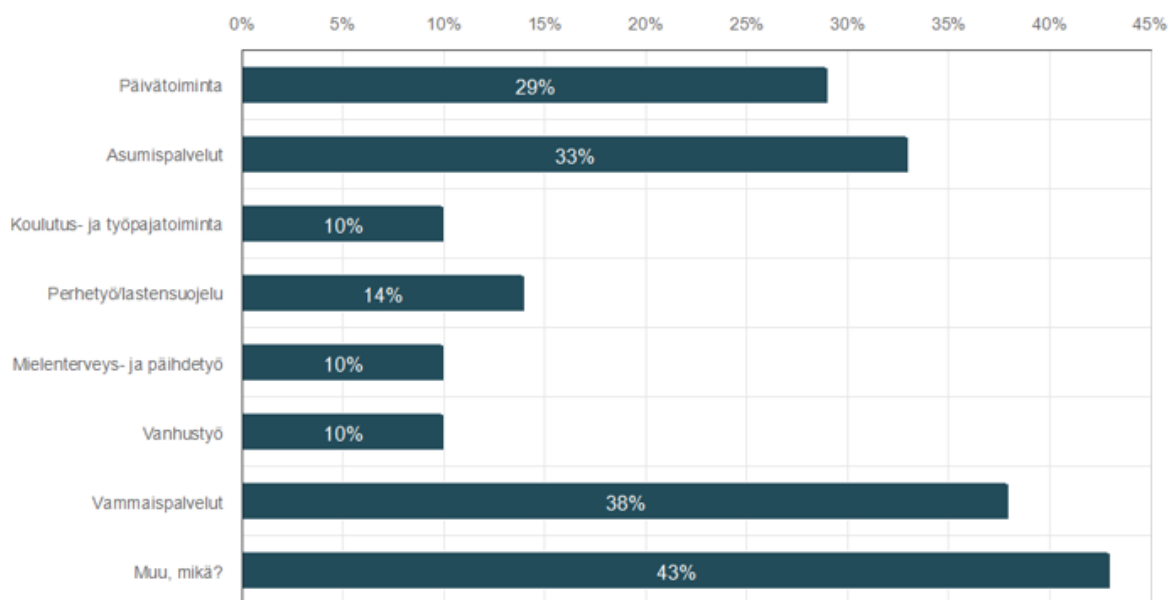
Kommenteissa nousi esiin myös muun muassa hyvän tarinan merkitys tilavierailun yhteydessä ja toivomus ryhmäkokojen pysymisestä suhteellisen pieninä. Eräs vastaaja kaipasi tutkimustuloksia lampaiden tuomista hyödyistä nyt ja historiassa. Tähän toiveeseen voidaan osittain vastata myös tällä opinnäytetyöllä. Lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus siirtyä automaattisesti toimeksiantajan sivuille tutustumaan yrityksen toimintaan. Tähän tilaisuuteen tarttui 30 % vastaajista.

14.3 Kysely sosiaali- ja hyvinvointipuolen toimijoille

Vastaajia kyselylle saatiin 21 kappaletta. Sosiaali- ja terveysalojen toimijat, jolle erilainen kuntouttava toiminta on osa toimenkuvaa, käsittävät monia erilaisia toimintamalleja. Heille suunnatussa kyselyssä kartoitettiin ensiksi sitä, millaista toimintaa organisaatioissa tarjotaan. Valittaviksi oli asetettu seitsemän eri vastausvaihtoehtoa, ja kohta ”Muu, mikä?”. Kuten kuviosta 7 käy ilmi, 43 % vastaajista edustivat toimintaa, joita valmiissa vastausvaihtoehdoissa ei ollut listattu. Vastauksia oli siten myös kuntoutuksen, aikuissosiaalityön, toimintaterapian, sosiaalisen kuntoutuksen, sekä terapia- ja valmennuspalveluiden ammattilaisilta.

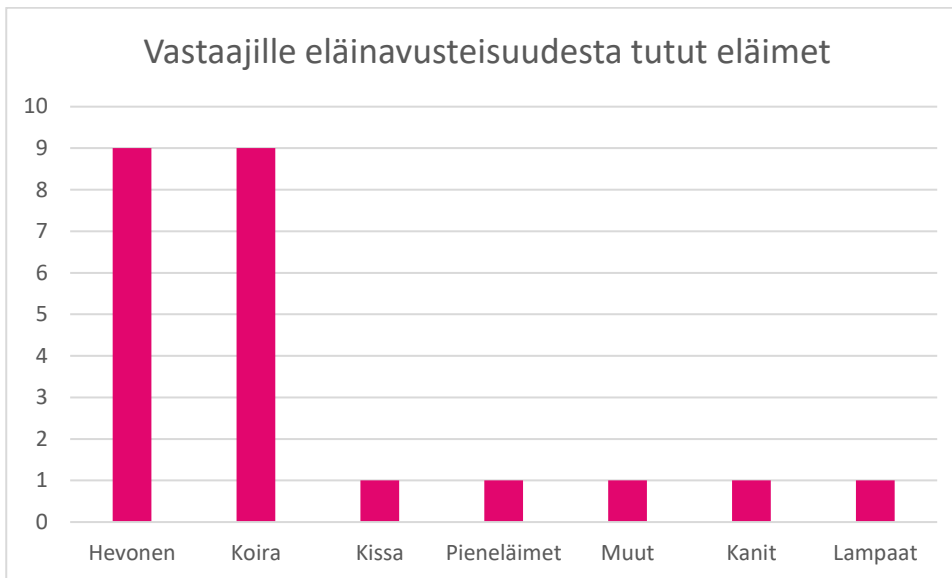
Minkälaista toimintaa organisaationne tarjoaa?

Vastaajien määrä: 21, valittujen vastausten lukumäärä: 39

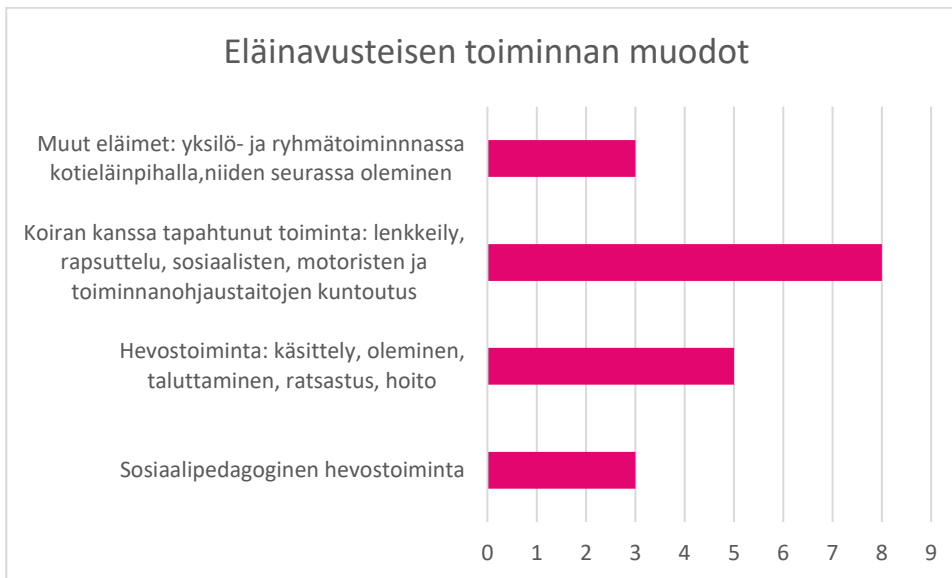
Kuvio 7. Ammattilaisten kyselyyn vastasi monipuolisesti eri sosiaalialan palveluita tuottavia toimijoita

Seuraavaksi kysyttiin, onko vastaajien organisaatioissa hyödynnetty aikaisemmin eläinavusteista toimintaa. Eläinavusteisuus oli toimintana tuttua, sillä 62 % vastasivat kyllä. Jatkokysymyksenä tiedusteltiin, toiminnan luonnetta, sekä sitä, mitkä eläimet ovat olleet siinä mukana. Tähän avoimeen vastauskenttään tuli 13 vastausta. Kuviosta 8 näkyy, että hevonen ja koira olivat suosituimmat eläimet ammattilaisten toiminnassa, luultavasti niiden koulutuspotentiaalin ansiosta.

Kuvio 8. Hevonen ja koira olivat vastaajille muita eläimiä tutumpia eläinavusteisessa toiminnassa

Kysyttäessä millaista toimintaa organisaatiossa on käytetty, jo pelkästään eläimen seurassa oleskelu nousi yhdeksi vaikuttavaksi tekijäksi. On kuitenkin muistettava, että eläinavusteisuus on hyvin räätälöityä toimintaa. Vanhemmille ihmisille eläimet voivat läsnäolollaan tuoda iloa ja muistoja menneisyydestä. Nuoret puolestaan opiskelevat eläinavusteisesti muun muassa sosiaalisia taitoja ja vastuunottoa. Kuviosta 9 näkyy, että eläinavusteista toimintaa käytetään yksilö- ja ryhmätoiminnassa erilaisten aktiviteettien yhteydessä. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on oma vakiintunut toiminnanmuotonsa, mikä nousi vastauksissa esiin.

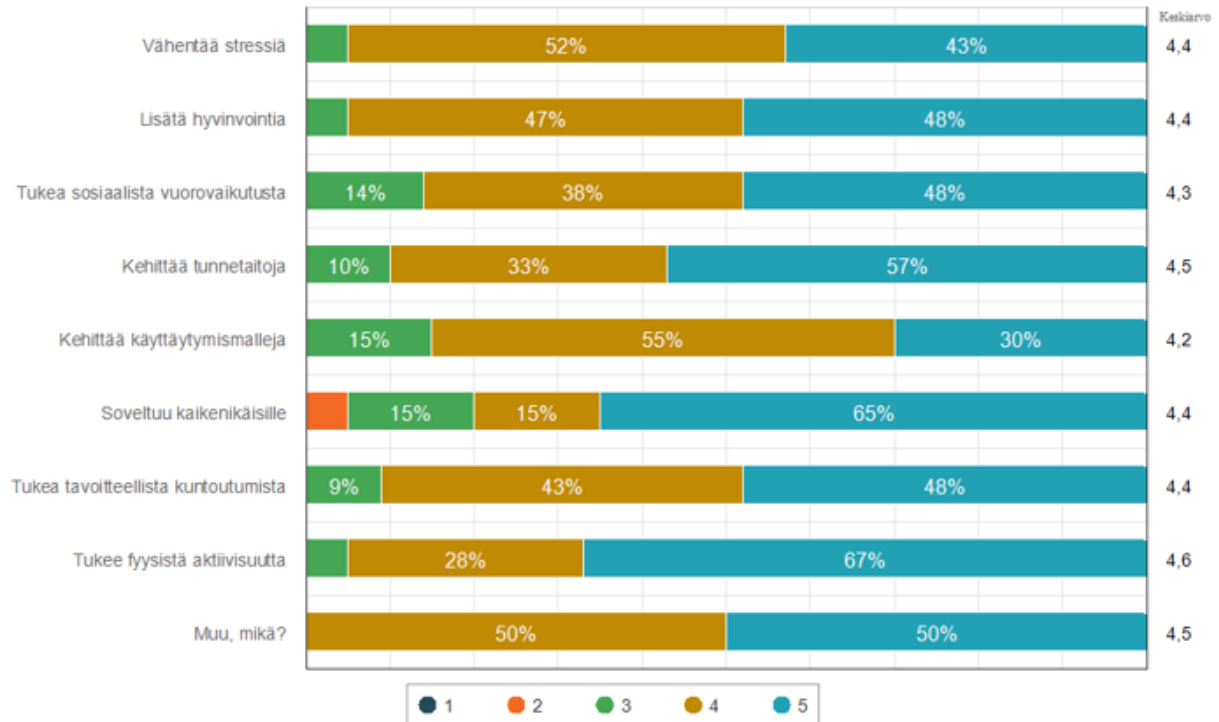
Kuvio 9. Ammatilaiset käyttävät useimmin koiraa mukana eläinavusteisessa toiminnassa

Kysymyksessä, jossa kartoitettiin eläinavusteisen toiminnan hyötyjä asiakkaille matriisissa arviointiasteikolla 1–5 saatiin tulokseksi, että ammatilaiset pääsääntöisesti kokevat eläinavusteisen toiminnan hyödyt kyselyyn valituissa hypoteettisissa tilanteissa hyvin myönteisiksi. Väittämiin ei tullut ainuttakaan vastausta, jossa olisi todettu eläinavusteisen toiminnan olleen hyödytöntä.

Ainoastaan toiminnan kaiken ikäisille soveltuvuudesta oli osalla vastaajista vähäistä epäilystä, kuten kuvio 10 osoittaa. Myös näille väittämille annettiin vaihtoehdoksi valita ”Muu, mikä?” ja siihen avoimen vastauksen mahdollisuus. Avoimissa vastauksissa nousi esiin minäpystyvyyden lisääminen ja ahdistuksen väheneminen.

Minkälaisena näette eläinavusteisen toiminnan hyödyt asiakkaille? (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

Vastaajien määrä: 21

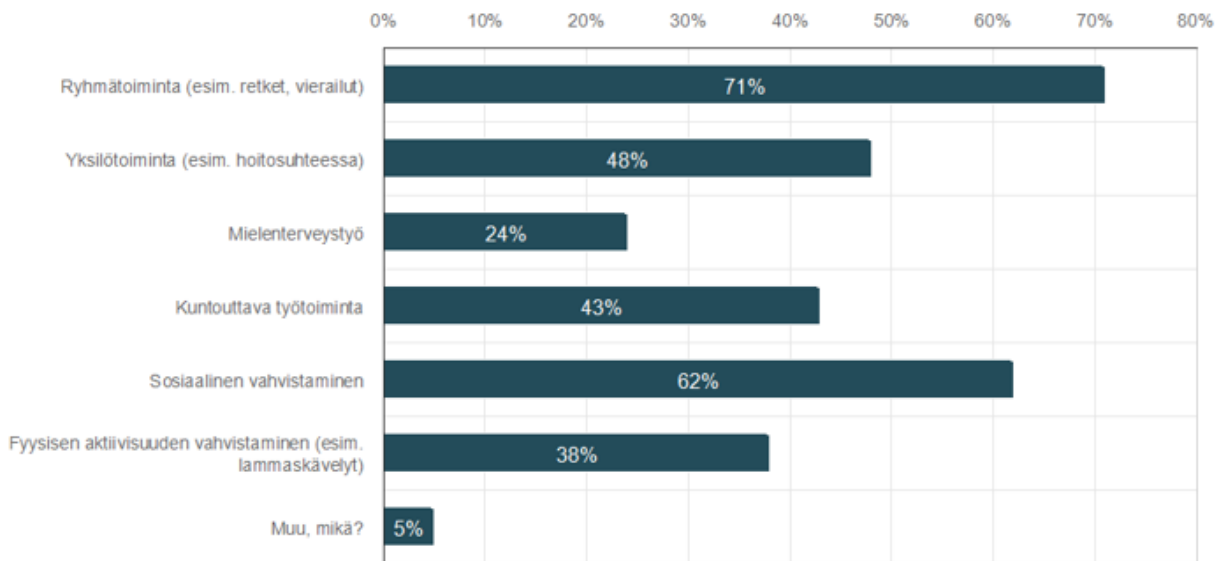

Kuvio 10. Asiakkaan hyötyminen eläinavusteisuudesta eri tilanteissa luokiteltiin ammattilaisten toimesta korkeaksi kyselyyn listattujen esimerkkien perusteella

Kysymys siitä, minkälaiseen eläinavusteiseen toimintaan olisitte kiinnostuneet hyödyntämään lampaita, oli koottu kuusi erityyppistä toimintaa. Näistä ryhmätoiminta sekä sosiaalinen vahvistaminen nousivat vastaajien keskuudessa potentiaalisimmiksi. Kohtaan ”Muu, mikä?” oli huomioitu sosiaalisen kuntoutuksen ryhmät, kuten kuvio 11 osoittaa.

Minkälaiseen eläinavusteiseen toimintaan olisitte kiinnostuneet hyödyntämään lampaita?

Vastaajien määrä: 21, valittujen vastausten lukumäärä: 61

Kuvio 11. Ryhmässä tapahtuva toiminta koettiin ammattilaisten vastauksissa kiinnostavammaksi lammasavusteisuuden muodoksi

Kyselyn seuraavat kohdat käsittelevät taloudellista puolta. Ensiksi kartoitettiin, olisiko vastaajien organisaatiot mahdollisesti kiinnostuneita ostamaan eläinavusteista toimintaa, jossa hyödynnetään lampaita. Vastausvaihtoehdoista ”kyllä” sai 9 % äänistä, ”mahdollisesti kiinnostuneita” oli 43 % ja suoria ”ei”-vastauksia saatiin 48 %.

11 vastaajaa, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen kyllä tai mahdollisesti, ohjattiin kysymykseen, jossa tiedusteltiin maksuvalmiutta tuokioon, jossa eläinavusteista toimintaa järjestettäisiin kymmenen hengen ryhmälle 60–90 minuutin mittaisessa sessiossa. Suurin osa piti palvelun sisältöä ratkaisevana. Valittavana olleet suurimmat summat eivät saaneet lainkaan kannatusta. Prosentuaalista hajontaa voi tarkastella alta löytyvästä taulukosta 1.

Taulukko 1. Suurin osa vastaajista koki, että palvelun sisältö määrittää sen hinnoittelun

	n	Prosentti
Alle 30€/hlö	2	18,2%
30-50€/hlö	0	0,0%
Yli 50€	0	0,0%
Riippuu palvelun sisällöstä	6	54,5%
En osaa sanoa	3	27,3%

Viimeiset kohdat kyselyssä sisälsivät avoimia tekstikenttiä, joista ensimmäisessä kysyttiin seikkoja, jotka vaikuttaisivat päätökseen olla ostamatta tällaisia palveluita. Vastaajia oli 21 kappaletta. Vastauksista muodostettiin sisällönanalyysin avulla kaksi alaluokkaa:

1. Hyvinvointialueen tiukka taloustilanne
2. Hinta ja välimatka

Koska aineistoa ei ollut paljon ja vastaukset olivat hyvin homogeenisiä, ei analyysiä ollut tarvetta viedä pidemmälle. Runsaamman aineistoin sisällönanalyysissä jakoja erilaisiin luokkiin tehdään tarpeen vaatiessa ylä- ja pääluokkiin asti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125–127.). Päätelmänä kohdassa on yksiselitteisesti huono taloustilanne, joka määrittää julkisen sektorin rahoituksen ja erilaisten palveluntarjoajien resurssit suurimmaksi esteeksi eläinavusteisen palvelun ostamiselle. Huomionarvoista on kuitenkin, että neljä vastaajista toi myös tässä kysymyksessä ilmi, että näkisivät eläinavusteisuudessa suuret hyödyt, jos taloustilanne sen käyttämisen sallisi. Yksi vastaajista totesi eläinavusteisuuden olevan sopimaton keino hänen alallaan, ja toisella oli jo oma toimiva konsepti, jolla palvelua käyttää.

Kyselyn viimeisessä avoimessa vastauskentässä rohkaistiin vastaajia jättämään niin kommentteja, toiveita kuin ajatuksiakin eläinavusteisesta toiminnasta erityisesti lampaiden kanssa suoritettavana. Tähän vastasi 11 ammattilaista. Vastaukset kävin edellä kuvatun sisällönanalyysin keinoin läpi. Vastaukset olivat hieman heterogeenisempiä kuin edellisessä kysymyksessä, mutta jokaisessa tunnustettiin se hyöty, jota eläinavusteisuus erilaisiin kuntouttaviin toimintoihin, sekä terapiaan toisi. Klusteroinnista päädyttiin alaluokittelun kautta myös vastauksia yhdistävään luokkaan, jossa eläinavusteisuus lampaiden kanssa koetaan:

1. Soveltuvan kaiken ikäisille ja erilaisia haasteita omaaville asiakkaille
2. Lampaiden soveltuvan erinomaisiksi terapiaeläimiksi niiden miellyttävyyden, sekä hoidosta saatavan aktivoinnin vuoksi.

Avoimissa vastauksissa toivottiin myös lisää tietoa ja mainontaa toimintaa kohtaa. Yhtenä ideana oli myös palvelun tarjoaminen siten, että asiakas voisi palvelua ostaa hänelle myönnetyn henkilökohtaisen avustuksen turvin. Osoitettiin myös innostusta juuri lammassavusteisen toiminnan kehittämistä kohtaan.

15 Johtopäätökset

15.1 Toimeksianto

Toimeksiannon rajaaminen alkoi hyvin laaja-alaisesti. Toimeksiantaja toivoi opinnäytetyötä suomen alkuperäisiin lammassrotuihin liittyen. Toimeksiantajan haastattelun pohjalta selvisi hänen omaavan koulutustaustaa Green Care -toimintaan liittyen ja tutkimus alkoi suuntautua lampaiden hyödyntämisen tutkimiseen tässä kontekstissa. Hän myös osoitti mielenkiintoa jonkinlaisen lammassavusteisen toiminnan lanseeraamista käsityöliikkeen oheen.

Tutkimustyöni rajoittui melko marginaaliseksi koskemaan Suomessa yhä vakiintumatonta eläinavusteista Green Care -toimintaa, jossa käytettäisiin apuna lammasta. Lampaan käyttöä eläinavusteisessa toiminnassa ei Suomessa ole myöskään tutkittu. Koska eläinavusteisuus on vahvasti paikkaan sidottua, rajoittui tutkimus maantieteellisesti koskemaan pohjoisen Keski-Suomen aluetta. Toimeksiannon tarkka rajaaminen lopulta helpotti tutkimustyön toteuttamista.

15.2 Tutkimuksen reliabelius ja validius

Tutkimuksessa virheelliset lopputulokset eivät ole toivottavia, mutta silti niitä tapahtuu. Tulokset voivat olla joko epäluotettavia tai -päteviä. Hyviin käytäntöihin tutkimusta suorittaessa kuuluukin lopputulosten luotettavuuden arvioiminen jollain tasolla. Reliabelius on luotettavuuden arviointia joko mittaustulosten toistettavuudella, ja kertoo pysyvyydestä. Jos tutkimus toistetaan, tulokset täsmäävät. Tutkimus ei reliabelina anna sattumanvaraisia tuloksia. Käytännössä reliabeliuden

mittaamiseen vaikuttavat niin monet muuttujat, että se ei ole mittarina yhtä merkittävä, kuin tutkimuksen validius. (Hirsjärvi 2009, 231; Kananen 2010, 129.)

Mittaustulosten toistettavuutta on vaikea tässä tutkimuksessa arvioida. Kuluttajakyselyyn liittyi niin paljon sattumanvaraisuutta, että en pidä sitä reliaabelina toistettavuuden kannalta. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille suunnattu tutkimus voisi hyvinkin saada toistettaessa melko samanlaiset lopputulokset. Otantanäyte oli huomattavasti homogeenisempi kuin kuluttajien joukosta valikoitunut rypäs.

Hanna Vilkkä (2007) liittää teoksessaan ”Tutki ja Mittaa” tutkimuksen reliaabeliuden otoksen onnistuneeseen valintaan, vastausprosenttiin ja mahdollisiin mittausvirheisiin (Vilkkä 2007, 150.). Sosiaalisen median alustoilla suoritettu kysely on teoriassa vaivaton tapa tavoittaa runsaasti kuluttajia, mutta siinä on runsaasti puolia, jotka tekevät tuloksista epäluotettavia. Yksi ongelma piilee jo alustojen algoritmeissa: sisältö näkyy käyttäjille tietyin reunaehdoin ja julkaisut hukkuvat nopeasti uutisvirtaan. Kaikilla potentiaalisilla tutkimuskohteilla ei ole käytössä niitä sosiaalisen median alustoja, joilla kyselyä jaettiin, tai he eivät kuuluneet niihin ryhmiin tai yhteisöihin, joissa julkaisua jaettiin, ja jäivät siksi tavoittamatta.

Kyselyä jaettiin kohdennetusti pohjoisen Keski-Suomen asukkaille, mutta on mahdotonta sanoa, paljonko alueen ulkopuolisia oli vastaajien joukossa. Myös ryhmien päällekkäisyyttä on olemassa. On oletettavaa, että useat ihmiset kuuluvat samanaikaisesti useisiin ryhmiin, jossa julkaisua jaettiin. Avoimia vastauksia läpikäydessä kävi selväksi myös se, että myös niin sanottuja ”trolleja”, eli tarkoituksella provosoivaa sisältöä verkkoon tuottavia ihmisiä, löytyi vastaajien joukosta. Nämä rajattiin kyselyn sisällönanalyysin ulkopuolelle.

Kuluttajapuolen kysely jaettiin opinnäytetyön tekijän omalle Facebook-sivuille, jota sitä kautta jaettiin 50 kertaa. Julkaisua jaettiin seuraaviin ryhmiin: Viitasaari (uncensored), 35 jäsentä; Puskaradio Pihtipudas sensuroimaton, 204 jäsentä; Sana on vapa Laukaa, 3358 jäsentä; Puskaradio Kannonkoski, 343 jäsentä; Hankasalmen aseman puskaradio, 2027 jäsentä; Hankasalmi vorummi, 205 jäsentä; Hankasalmen puskaradio, 10 392 jäsentä; Suolahti puskaradio, 1616 jäsentä; Sumiainen, 3940 jäsentä; PuskaRadio Äänekoski 3724 jäsentä; Ilmoitustaulu Äänekoski, 13 061 jäsentä; Puskaradio Äänekoski ”sanavapaa”, 10 030 jäsentä; Puskaradio Karstula, 7553 jäsentä; Keski-Suomen

ilmoitustaulu, 14 080 jäsentä; Puskaradio Keski-Suomi, 5509 jäsentä, Tue paikallista yrittäjää, Saarijärvi 507 jäsentä, Puskaradio Jyväskylä 5638 jäsentä; Jyväskylän puskaradio 33 332 jäsentä; Saarijärvi 3122 jäsentä ja Uurainen, 4593 jäsentä. Myös Lampaamo jakoi ilmoitusta omalla Facebook-sivullaan, jolla on 562 seuraajaa. Webropolin analytiikka osoitti, että kyselyyn vastattiin 192 kertaa, mutta se avattiin 1337 kertaa. Sosiaali- ja hyvinvointipalveluita tuottaville tahoille kysely postitettiin sähköpostin välityksellä 84 toimijalle, joista 21 vastasi. Tästä saamme vastausprosentiksi 25 %. Kanasen (2009) mukaan riittävä vastausmäärä riippuu tilanteesta, jossa tutkimusta suoritetaan. Useiden satojen osallistujien otoksessa 30–40 %:n vastausprosentti on hyväksyttävä. Tämän tutkimuksen vastausprosentit jäivät alle rajan, mikä heikentää tutkimuksen validiutta. (Kananen 2009, 95.)

Sosiaalisen median alustoille jaetun kyselyn lopputuloksia on mahdotonta arvioida sen kannalta, että tavoitettu ihmisjoukko olisi parhaimmillaankin jäänyt arvailujen varaan. Vaikka tiedettäisiin ryhmiin kuuluvien ihmisten tarkka lukumäärä, on täysin epätodennäköistä, että jokainen jäsen olisi kyselyllä tavoitettu. Vastausprosentti oli kuitenkin takuulla vähäinen siihen nähden, millaisen joukon ihmisiä julkaisu todennäköisesti tavoitti. Tämä saattoi johtua eläinavusteisen toiminnan tuntemattomuudesta, kiinnostamattomuudesta, tai siitä, että ihmiset eivät kokeneet asian koskevan heitä itseään.

Toisaalta Kananen (2010) toteaa kvantitatiivisen tutkimuksen havaintoyksiköiden määrän riippuvan tutkimustilanteesta. Hänen mukaansa hyvän otannan nyrkkisääntönä voidaan pitää sataa havaintokappaletta. (Kananen 2010). Kuluttajien osalta tämä tuli täyteen hyvin, sosiaali- ja hyvinvointipuolen taholta jäätiin roimasti tavoitteen alle.

Tutkimuksen validius puolestaan riippuu siitä, miten hyvin käytetyn mittarin avulla on onnistuttu mitata tarkoituksenmukaisesti tutkittavana ollutta asiaa. Kyselylomakkeiden käytössä tämä tarkoittaa sitä, että vastaajat saattavat ymmärtää kysymykset eri tavoin, kuin miten tutkija on ne tarkoittanut (Hirsjärvi 2009, 231–233.). Tämä kertoo sisältövaliditeetista (Kananen 2010, 130.) Tutkimustulosten analysointi voi siten vääristyä, jos tutkija tekee tulkintansa alkuperäisen ajatuksensa mukaisesti. Eräs keino, jolla määrällisen tutkimuksen validiutta voisi parantaa, on useiden tutkimusmenetelmien käyttö. (Hirsjärvi 2009, 231–233.)

Kyselyyn saatujen avointen vastausten perusteella voi tehdä johtopäätöksen, että kysymykset ymmärrettiin siten, kuin ne oli tarkoitettu: vastaukset sopivat kysymyksiin hyvin. Toisaalta avointen vastausten joukossa oli palaute siitä, että kysymysten muotoilu altisti väärinymmärryksille. Tällaiset ongelmat koskivat varmasti enemmän kuluttajille suunnattua kyselyä, joka lanseerattiin suuremmalle joukolle. Heidän joukossaan oli varmasti myös paljon vastaajia, joille eläinavusteinen toiminta oli terminä täysin tuntematon. Ylipäänsä kaikenlainen ihmistenvälinen kommunikaatio on auttamattomasti altis erilaisille vaihtoehtoisille tulkinnoille.

Hanna Vilka (2007) listaa validiutta määrittävät tekijät lisäksi seuraavasti: miten mittarin kysymysten ja vastausvaihtoehtojen sisältö ja muotoilu onnistui, miten eri asteikot toimivat kyselyssä ja millaisia epätarkkuuksia mittareihin sisältyi (Vilka 2007, 151.) Mielestäni mittaristot toimivat hyvin ja olivat valideja, vaikka jotkin vaihtoehdot eivät sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kyselyssä olleet riittävän kattavasti edustettuina. Kyselyssä ei käytetty mielipidettä mittaavia asteikkoja (hyvä-huono-en osaa sanoa) tai asteikkoja, jotka olisivat mitanneet samanmielisyyttä (Täysin samaa mieltä- ei osaa sanoa – täysin eri mieltä). Tällaisilla vastausmahdollisuuksilla olisi mahdollista saada epätarkempia tuloksia, mikä heikentäisi tutkimuksen validiteettia (Vilka 2007, 151.).

15.3 Tulokset

Vaikka kyselyiden rehabiliteetti ja validiteetti eivät täytyneet täydellisesti, tutkimuksesta voidaan silti tehdä tiettyjä varovaisia johtopäätöksiä. Sosiaali- ja hyvinvointipuolen ammattilaiset pitivät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta eläinavusteista toimintaa omille asiakkailleen sopivana, ja se nähtiin hyvin myönteisessä valossa ja hyödyllisenä. Isoin este palveluiden hyödyntämiseen oli taloustilanne ja toisena välimatka. Hyvinvointialueen säästötoimet eivät anna liikkumavaraa eläinavusteisen toiminnan hyödyntämiseen. Eräessä vapaan kommenttikentän vastauksessa nostettiin esiin vaihtoehto, että eläinavusteista palvelua tarjottaisiin asiakkaiden itse kustannettavaksi henkilökohtaisen avun turvin, mikä on käytäntönä erilaisten harrastuksen rahoittamisessa.

Kuluttajille suunnatussa kyselyssä kävi myös avoimessa kommenttikentässä hyvin selväksi, miten tärkeänä tällainen toiminta koetaan. Ihmisillä on kaipuu eläinten läheisyyteen tutkimuksen perusteella. Lompakot vastauksissa kommentoitiin sopiviksi toimintaan, ihaniksi, hyviksi terapiaeläimiksi ja ne saivat kiitosta myös ”eksoottisuudestaan” – ne ovat eläimiä, joiden kosketusäisyydelle ihmiset harvemmin pääsevät. Yhtäkään negatiivista kommenttia ei ollut eläinavusteisuudesta tai

lampaiden osallisuudesta kenttään jätetty. Ainoa haaste, joka kuluttajakommenteissa tuli ilmi, oli palvelun hinta.

15.4 Kyselytutkimuksen toteutuksen haasteet

Kuluttajakyselyyn olisi voinut lisätä kohdan, jossa tiedustellaan, onko eläinavusteisuus terminä tuttu entuudestaan. Siitä olisi voinut saanut yleishyödyllistä dataa ajatellen menetelmän tunnettuutta. Myös eri sukupuolten väliset erot vastaajissa, ja siten asiasta kiinnostuneista, olisi voinut olla mielenkiintoista tietää. Toki toisaalta on ajan hengen mukaista pitää kysely sukupuolineutraalina. Kyselyiden luotettavuutta olisi lisännyt niiden monipuolisempi esitestaus.

Tietoperustassa pääpaino oli eläinavusteisuuden käsittelyssä. Kuitenkin siinä käsiteltiin niitä yrittämisen reunaehtoja, joita maaseutu asettaa elinkeinoelämälle ja sen elinvoimaisuudelle. Olisi ollut siten myös perusteltua sitoa kyselytutkimusta myös jollain keinolla osaksi tätä näkökulmaa. Se olisi yhtenäistänyt opinnäytetyön rakennetta ja tuonut maaseudun osuutta palveluiden mahdollistajana enemmän esille.

15.5 Toimintatapasuosittukset toimeksiantajalle

Suosittelen toimeksiantajalle keskustelua yrityskehityspuolen neuvojen kanssa, siitä millaiseksi eläinavusteisuuden yritysidea Lampaamossa jäsentyisi. Näin saataisiin alulle strategia palvelun lanseeraamiseksi, jos nämä tutkimustulokset rohkaisevat siihen suuntaan. Lähdemateriaalissa korostettiin myös verkostoitumista nykyaikaisen yrittäjyyden kulmakivenä, etenkin maalaismaisessa toimintaympäristössä. Saarijärvellä on vireää Leader -toimintaa, josta ammentaa omaan yrittäjyyteen vahvistusta ja vertaistukea. Kuluttajille suunnatun kyselyn avoimessa vastauskentässä oli pohdintaa siitä, miten toiminta tarvitsisi lisää näkyvyyttä ja markkinointia, joten tietoisuuden lisääminen eläinavusteisuudesta on tärkeää.

Eläinavusteisten palveluiden markkinatutkimus on alustavasti suoritettu tässä opinnäytetyössä. Eläinavusteisia toimia lampaiden kanssa toteutettavaksi listattiin avoimissa vastauksissa runsaasti eri asiakaskuntien tarpeet huomioiden. Seuraavaksi opinnäytetyön tilaajalla voisi olla hyödyllistä suorittaa palvelumuotoilua Green Care -toiminnan ympärillä, vaikka seuraavana opinnäytetyöprojektina.

Viitaten niihin tulevaisuuden visioihin, joita Sitran hankkeissa ja tutkimuksessa tuodaan ilmi, maaseudun tulevaisuuteen voi hyvinkin kuulua paljon erilaisia hyvinvointipalveluita. Tämänhetkinen taloudellinen tilanne on ymmärrettävästi hyvin vaikea niin palveluntuottajille kuin kuluttajillekin, mikä nousi tutkimuksissa lähes pääteemaksi. Mutta jos Sitran tulevaisuuden ennusteisiin on luottaminen, erilaiset asenne- ja elämänarvojen muutokset voivat keikauttaa trendejä hyvinkin maaseudun ja sen luomien hyvinvointielämysten hyväksi.

16 Pohdinta

16.1 Eläinavusteisuus on ajankohtainen ilmiö

Tietopohjan koostamien lähti pienemmästä aiheesta liikkumaan kohti suurempaa mittakaavaa. Opinnäytetyön tilaaja toivoi sen liittyvän lampaisiin, joten koin tarpeelliseksi aloittaa avaamalla sekä lammastalouden nykytilannetta, vaihtoehtoista näkökantaa lampaiden pitoon. Alkuperäisro-
tujen ominaisuuksien esiin tuominen on tärkeää niiden soveltuvuutta mitatessa eläinavusteisessa toiminnassa. Maaseudun konteksti liittyi yrityksen sijaintiin puolestaan vahvasti.

Suurin osuus tietoperustasta käsitteli Green Carea, sekä etenkin eläinavusteista toimintaa, jossa tutkimuksen pääpaino oli. Vältin tietoisesti käyttämästä kovin vanhoja Green Care -tutkimuksia, joita esimerkiksi Suomessa ja Norjassa on 2010- luvulla tuotettu runsaasti. Kiinnostus on selkeästi lisääntynyt myös maailmalla eläinavusteista toimintaa kohtaan, ja tuoreita lammasaiheisiakin tutkimuksia löytyi materiaaliksi muutamia. Eläinavusteisuus on ajankohtainen aihe, sillä viime vuosina Suomessa on kiinnostuttu sen potentiaalista hyvinvointipalveluiden osana. Tästä kertoo oman yhdistyksen lanseeraaminen, sekä uudet poliittiset ajurit ilmiön takana. Näyttäisi siltä, että eläinavusteisuudesta on tulossa oma irrallinen toimintatapansa, eikä Green Care -toiminta välttämättä enää määrittele sitä kokonaan.

Green Care eräänlaisena eläin- ja luontoavusteisuuden kattoterminä on myös osaltaan ollut toiminnan alusta alkaen vailla vakiintuneita käytäntöjä. Tämä on osaltaan vaikeuttanut metodien laajempaa käyttöönottoa, vaikuttanut niiden tunnettavuuteen ja käyttöpotentiaaliin hoitotyössä. Eri-
laiset valtakunnalliset hankkeet, kuten Sitran pyrkimys kehittää alan kilpailukykyä ja yhtenäisyyttä, sekä eri yhdistysten määrätietoinen toiminta on viime vuosina luonut uskottavampaa roolia alalle

osaksi sosiaali- ja hyvinvointikenttää. Silti monissa opinnäytetyössä käytetyissä lähteissä todettiin, että laadukasta tutkimusta eläinavusteisen työskentelyn hyödyistä tarvittaisiin lisää.

Koska mikään yritystoiminta ei tapahdu tyhjiössä, ja opinnäytetyö on luonnonvara-alan opiskelijan työstämä, koin tärkeäksi perehtyä vielä lyhyesti maaseudun elinkeinoelämän mahdollisuuksiin. Ne rahoitus- ja neuvontamuodot, joita yrityksen kehittämiseksi taajama-alueiden ulkopuolella on mikro- ja pienyrittäjöille tarjolla, ovat olennaista ottaa huomioon, jos yritystoimintaa aletaan kehittää uuteen suuntaan. Halusin tuoda myös esiin ne poliittiset trendit, jotka aluekehitystä maaseudulla ajavat. Tulevaisuuden näkymien kartoittaminen puolestaan on mielenkiintoinen lisä siihen, millaisia eri kehityssuuntia yritystoiminta harvaanasutuilla alueilla saattaa kohdata.

Petteri Orpon hallituskauden aluekehittämispäätöksessä (2024) on esimerkiksi nostettu esiin monia teemoja, joiden tavoitteisiin lammasavusteinen yritystoiminta sopii: tällainen yritystoiminta luo maaseudulle yhteisöllisyyttä, lisää elinympäristön vetovoimaisuutta ja on investointi ihmisten sekä ympäristön hyvinvointiin. Aluekehittämisessä oleva pyrkimys myös eri toimijoiden monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi, on näkökulma, joka opinnäytetyössä nousee esiin: eläinavusteinen toiminta jos mikä, on hyvinvointia lisäävää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö ja verkostoituminen koetaan yhä tärkeämmäksi osaksi alueiden elinvoimaisuuden ylläpitoa. (Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet Valtioneuvoston aluekehittämispäätös 2024–2027 2024.)

Kestävän kehityksen näkökulmasta lammas on erinomainen eläin vaalittaessa luonnon monimuotoisuutta (Lammastuotannolla tärkeä rooli luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä 2024.), myös harrastelampailta tai eläinavusteista työtä tekeville yksilöille voi olla erityinen rooli myös ympäristötyössä. THL (N.d.) on lisäksi verkkosivuillaan esittänyt, että eläinavusteiseen toimintaan osallistuminen kasvattaa myös ymmärrystä siitä keskinäisestä riippuvuussuhteesta, joka koko ekosysteemin välillä vallitsee. Se saattaa ohjata kohti ilmastokestävämpiä ratkaisuja arjessa. (Luonto ja osallisuus 2025.)

16.2 Lampaan rooli eläinavusteisuudessa

Opinnäytetyössä haluttiin nostaa esille se historiallinen fakta, että Lampaan rooli ihmisen kotieläimenä riippuu kulttuurisesta kontekstista, kuten eläimen pitkä historia ihmisen kotieläimenä

osoittaa. Kulttuurin muuttuessa myös lampaiden rooli muuttuu. Suomessa lammas on vuosikymmeniä ollut pääasiassa monipuolinen tuotantoeläin, mutta harrastelampolat eivät nykyään ole harvinaisia. Soinin ja Liljan (2014) mukaan juuri alkuperäisrotuisten eläinten kasvattaminen on päässyt osaksi lemmikki- ja harraste-eläinten pitoa. Alkuperäisrotuisten eläinten ominaisuudet ovat tutkitusti erityisellä tasolla niiden terveydessä ja vaatimattomuudessa. Ne ovat myös hyvin sopeutumiskykyisiä. (Soini & Lilja 2014, 11.) Monien kasvattajien haastatteluista lähdemateriaaleissa tuli ilmi myös niiden persoonallinen luonne.

Green Care -toiminnan myötä lammas voi toimia myös terapiaeläimenä. Asia on melko uusi, mutta ulkomailla on saatu positiivisia tutkimustuloksia lammasavusteisesta terapiasta, ja eläimen soveltuvuudesta tällaiseen työskentelyyn on saatu positiivisia tuloksia. Erityisesti alkuperäisrotujen käyttö eläinavusteisessa toiminnassa toisivat mukanaan myös hyötyä rotujen säilyvyydelle, mikä olisi sekä kulttuurisesti, että geenivarakantojen kannalta arvokasta työtä. Soinin ja Liljan (2014) mukaan Alankomaissa Green Care -yrittäjät suosivat alkuperäisrotuja monista eri syistä. Niiden harvinaisuus on yksi tekijä, joka edesauttaa rotujen valintaa. Myös erityislaatuinen luonne, ulkonäköasiat sekä kestävyys ovat tärkeitä ominaisuuksia. Alankomaissa myös pidetään juuri alkuperäisrotujen geeniperimän säilytystä motivaationa näiden käyttöön Green Care -toiminnassa. (Soini & Lilja 2014.)

Suomessa lampaiden käytön soveltuvuus eläinavusteisuuteen perustuu käytännön kokemuksiin toimintaa harjoittavilta tiloilta. Kyselyissä vastaajat kommentoivat lampaiden käyttöä eläinavusteisessa toiminnassa erittäin positiiviseen sävyyn. Lampaat herättivät ihmisissä poikkeuksetta hyviä mielikuvia. Tämä tuli ilmi avoimen kommentoinnin kentissä. Kenties kasvattajien kuvaama persoonallisuus, joka pääsee juuri alkuperäisissä roduissa ominaisuuksiinsa, tukee niiden potentiaalia eläinavusteiseen työskentelyyn pienikokoisuuden ohella.

Green Care -toiminnan, sekä opinnäytetyössä keskiössä olleen eläinavusteisuuden käytäntöjen, koulutuksen ja termistön vakiintumattomuus, sekä alan pirstaleisuus loi haastetta kokonaisuuden hahmottamiseen. On mahdollista, että opinnäytetyössä on käytetty alan termejä joko väärin, epätarkoituksenmukaisesti tai ristiin. Myös puutteeni sosiaali- ja hyvinvointialan palveluverkostoiden tuntemisessa saattoi johtaa tahattomaan kyselyn väärinkohdistamiseen, tai jonkin potentiaalisen

tahon ohittamiseen kyselyitä lähetettäessä. Oli haastavaa kirjoittaa sosiaali- ja hyvinvointipuolen toiminnasta luonnonvara-alan koulutuksella.

Mielestäni vastaavan tutkimuksen tekeminen olisi hedelmällisempää, jos potentiaalinen asiakaskunta tulisi ensiksi kartoitetuksi kuluttajapuolella. Siihen tarvittaisiin esimerkiksi erilaisten asiakasprofiilien luomista eläinavusteisen toiminnan mahdollistamien aktiviteettien ympärille. Tämä olisi osa palvelumuotoilua, ja tekisi palvelujen markkinoimisesta jatkossa myös helpompaa. Asiakkaiden profilointi helpottaisi niiden kanavien löytämistä, joista heidät optimaalisemmin tavoittaa. Opinnäytetyössä asiakaskunta rajattiin ainoastaan yhden demografisen tekijän, eli asuinpaikan mukaan. (Aromaa & Kauranen 2024.)

Alkuperäisten lammasrotujemme soveltuvuus eläinavusteiseen toimintaan olisi kiinnostava jatkotutkimuksen aihe. Sitä voisi tehdä poikkitieteellisesti yhteistyössä sosiaalialan opiskelijoiden kanssa. Eläinavusteisen toiminnan harjoittamiseen tarvitaan vankkaa osaamista eläinten käsittelyssä, sekä hoivapuolen asiantuntijuutta.

17 Eettisyys ja hyvän tieteellisen tutkimuksen käytänteet

17.1 Eettiset lähtökohdat

Tutkimustieteellinen neuvottelukunta on antanut tutkijoille ja korkeakouluopiskelijoille ohjeistuksen siitä, miten Suomessa noudatetaan hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Ne perustuvat luetettavuudelle, rehellisyydelle, muiden arvostukselle sekä vastuunkannolle tieteellisestä toiminnasta alusta loppuun. Tieteellisen työn tekemisessä ohjeissa painotetaan suunnittelua ja asianmukaista dokumentointia, eettisyyttä, sekä tutkimusaineiston hallintaan ja käsittelyyn liittyviä sopimuksia ja lakeja. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023, 3, 12–13.) Tutkimuksessa koko prosessin ajan kunnioitettiin hyviä tieteellisiä käytänteitä. Eettiset kysymykset punnittiin jokaisessa tutkimuksen ja raportoinnin vaiheessa. Opinnäytetyön alkuvaiheessa tehtiin aineistonhallintasuunnitelma, sekä selvitys tiedonhankinnasta. Tällainen suunnittelu luo perustan tieteelliselle toiminnalle, joka on hallittua ja eettistä alusta loppuun.

17.2 Tekoälyn käyttö

Opinnäytetyössä on käytetty tekoälyä harkiten, esimerkiksi kyselyiden laatimisessa ja otsikoinnissa, sekä englanninkielisen tiivistelmän koostamisessa. Käytössä ovat olleet ChatGPT sekä Copilot. ChatGPT:ssä on ollut käytössä väliaikainen chat, joka poistaa keskustelun 30 päivän kuluttua, eikä käytä sitä mallien kouluttamiseen. Copilot on ollut käytössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun Microsoft OneDrive-pilvipalvelussa, ja sitä on käytetty Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjeistusten mukaisesti.

17.3 Tietosuoja

Opinnäytetyön työstäminen on tapahtunut Jyväskylän ammattikorkeakoulun Microsoft OneDrive-pilvipalvelussa. Osa opinnäytetyön materiaalista on säilytetty opiskelijan henkilökohtaisella koneella, jolle muilla kuin asianomaisella ei ole ollut pääsyä. Kyselyt ovat suoritettu täysin anonyymisti, ja kaikki opinnäytetyöhön liittyvä dokumentointi hävitetään prosessin lopuksi. Webropol-kyselyiden alkuun liitettiin tieto kyselyn anonyymiteetistä, ja siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Liitteenä kyselyissä julkaistiin saatekirje, jossa tietosuoja-asiat selvitettiin (Ks. Liitteet 1–2.).

17.4 Lähteiden luotettavuus

Olli Mäkisen (2006) mukaan lähdekritiikki on osa tiedon luotettavuuden mittaamista. Lähteen on oltava hänen mukaansa aito ja riippumaton. Myös primäärlähteiden suosiminen olisi tutkimustyössä ensisijainen toimintatapa. (Mäkinen 2006, 128.)

Tässä opinnäytetyössä käytettäviä lähteitä on vertailtu, ja pyritty esittelemään tuoreinta ja siten relevanteinta tutkimustietoa eläinavusteisuudesta lampaiden hyödyntämisen näkökulmasta. Ajankohtaiset lähteet ovat tasokkaampaa materiaalia, kuin vanhentuneet tutkimukset (Mäkinen 2006, 130.). Eläinavusteisuutta on käsitelty monipuolisiin lähteisiin nojaten, nostaen esiin sen tuomat tutkitusti todistetut hyödyt, mutta myös ne riskit, joita toiminnassa on otettava huomioon. Kirjoittajana olen tiedostanut objektiivisuuden vaatimuksen tutkimusta tehdessä.

Eläinavusteisen toiminnan suhteen on esitelty eri instanssit, jotka Suomessa ohjeistavat ja valvovat toimintaa. Lähteissä on käytetty osin uutismateriaalia, jota perustelen tutkittavan eläinavusteisuuden ajankohtaisuudella, ja suomalaisen tutkimuksen puutteella sen suhteen. Tietoa juuri alkupe-
räisrotuisten lampaiden käytöstä toiminnassa ei ole tutkimusmuodossa, vaan sen suhteen on pitä-
nyt nojata ammatinharjoittajien haastatteluihin eri uutismedioissa. Yritys- ja aluekehittämisen
näkökulmasta olen käyttänyt lähteitä, joista löytyy ajankohtaisin tieto.

Lähteet

Ahvenanmaanlampaat - osa Ahvenanmaan kulttuuriperintöä. 2023. Rodun esittelyä yhdistyksen verkkosivuilla. Föreningen ålandsfåret r.f. 2023. Viitattu 3.3.2025.

<https://alandsfaret.ax/kuvaus.html>.

Ala-Siurua, M. 21.6.2020. Suomessa on vain kaksi lampaanmaitoa tuottavaa tilaa – Pekkolan uuhi-
nen maitoa imevät ensin karitsat vieroituskäänsä saakka. Artikkelin Maaseudun Tulevaisuuden
verkkosivuilla. Maaseudun Tulevaisuus 2020. Viitattu 25.5.2025. [https://www.maaseuduntulevai-
suus.fi/maatalous/f9638ad2-bd65-5bb2-a72d-832daac44836](https://www.maaseuduntulevai-
suus.fi/maatalous/f9638ad2-bd65-5bb2-a72d-832daac44836).

Alueen tila ja näkymät sekä Työvoimabarometri – Keski-Suomi. 18.2.2025. Infoa Keski-Suomen
ELY-keskuksen verkkosivuilla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2025. Viitattu 8.5.2025.

<https://www.ely-keskus.fi/ely-keski-suomi-alueen-tila-ja-nakymat>.

Aluekehittäminen on yhteistyötä. N.d. Tietoa Työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla. Viitattu
5.5.2025. <https://tem.fi/aluekehittamisen-tavoitteet-ja-suunnittelu>.

Alkuperäisrotujen kasvattaminen. 5.6.2024. Toimintaohjeet kasvattamisen sopimuksen hakuun
ELY-keskuksen verkkosivuilla. Viitattu 30.4.2025. [https://www.ely-keskus.fi/ptv/-/fsc/view/ser-
vice/56ec343c-05bd-4e46-b9fd-8ccd4961f38c/alkuperaisrotuelainten-kasvattami-
nen/KR2%3BMaatalous](https://www.ely-keskus.fi/ptv/-/fsc/view/ser-
vice/56ec343c-05bd-4e46-b9fd-8ccd4961f38c/alkuperaisrotuelainten-kasvattami-
nen/KR2%3BMaatalous).

Alkuperäisrotujen kehitys. 26.7.2024. Tietokannan esittely Luken verkkosivuilla. Luonnonvarakes-
kus. 2024. Viitattu 3.3.2025.

[https://www.luke.fi/fi/tilastot/indikaattorit/agrikaattori-capvaikuttavuusindikaattorit-
20232027/alkuperaiselainrotujen-kehitys#tietokantataulut](https://www.luke.fi/fi/tilastot/indikaattorit/agrikaattori-capvaikuttavuusindikaattorit-
20232027/alkuperaiselainrotujen-kehitys#tietokantataulut).

Alkupeäisrotujen perimän säilytys. N.d. Ohjeet tuen hakemiseen Ruokaviraston verkkosivuilla.
Ruokavirasto. Viitattu 24.3.2025. [https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/elaintuet/alkupe-
raisrotujen-periman-sailytys/](https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/elaintuet/alkupe-
raisrotujen-periman-sailytys/).

Aromaa, S. & Kauranen, J. 12.11.2024. Asiakasprofiilit kompassina suunnittelutyössä. Artikkelit eSignals PRO:n verkkosivuilla. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Viitattu 31.5.2025. <https://esignals.fi/pro/2024/11/12/asiakasprofiilit-kompassina-suunnittelutyossa/>.

Dixon, D., Jones, C. & Green, R. 2025. Understanding the role of the animal in animal-assisted therapy: A qualitative study. Complementary Therapies in Clinical Practice. Volume 60. Viitattu 23.4.2025. <https://janet.finna.fi/> , Academic Search Elite.

Dufva, M. 23.11.2018. Mikä on heikko signaali. Artikkelit Sitran verkkosivuilla. Viitattu 30.4.2025. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-heikko-signaali/>.

Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä. 2023. Työryhmän agendan kuvailua sen Facebook-sivustolla. Viitattu 22.4.2025. https://www.facebook.com/elainavusteinentyoryhma/?locale=fi_FI.

Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä. 4.11.2024. Uutinen PAWWS-projektin verkkosivuilla. Viitattu 23.4.2025. <https://www.pawws.fi/news/eduskunnan-elainavusteinen-tyoryhma/>.

Eduskunnan eläinavusteinen työryhmä tukee kansalaisaloitetta eläinten perusoikeuksien saamiseksi perustuslakiin. 29.2.2024. Vihreiden tiedote STT: verkkosivuilla. Viitattu 23.4.2025. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70111136/eduskunnan-elainavusteinen-tyoryhma-tukee-kansalaisaloitetta-elainten-perusoikeuksien-saamiseksi-perustuslakiin?publisherId=69818932&lang=fi>.

Eduskuntaan on perustettu Eläinavusteinen työryhmä. 3.6.2022. Eduskunnan tiedote aitoluonto.fi-verkkosivulla. Viitattu 3.5.2025. <https://www.aitoluonto.fi/ajankohtaista/Eduskuntaan-on-perustettu-Elainavusteinen-tyoryhma-1042.html>.

Eläinavusteisuus. N.d. Luonnostaan hyvinvoiva -hankkeen blogi. Viitattu 22.4.2025. <https://luonnostaanhyvinvoiva.blogspot.com/p/elainavusteisuus.html>.

Green Care Finland ry on valtakunnallisesti toimiva yhdistys. N.d. Tietoa yhdistyksestä sen verkkosivuilla. Green Care Finland. Viitattu 22.4.2025. <https://www.gcf Finland.fi/yhdistys/>.

Green care -liiketoimintakonsepti. N.d. Hankkeen esittely Sitran verkkosivuilla. Sitra. Viitattu 22.4.2025. <https://www.sitra.fi/hankkeet/green-care-liiketoimintakonsepti/>.

Goodwin-Hawkins, B., Guzzo, F., Martin, FM. & Sasso, S. 2023. Startup Village conceptualization, 3-5. Science for Policy report. European Union. Luxembourg 2023. Viitattu 6.5.2025. <https://startup-forum.rural-vision.europa.eu/?lng=en>

Haastatteluja. 2010. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisu verkossa. HAMK. Viitattu 13.3.2025. <https://sites.google.com/site/maatiaislammas/ahvenanmaan-lammas/haastatteluja>.

Hankekartta. N.d. Hankkeiden rahoituksesta kertovia esimerkkejä Leader-Viisarin verkkosivuilla. Viitattu 5.5.2025. <https://keskisuomenmaaseutu.fi/viisari/leader-rahoitus/hankekartta/>.

Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E. & Suomela-Markkanen, T. 2018. Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. Kelan työpapereita 140. Helsinki 2018. Viitattu 5.5.2025. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/73194ea1-7d02-435d-86af-824dbe2d25fe/content>.

Hediger, K., Thommen, S., Wagner, C. Gaab, J. & Hund-Georgiadis, M. 9.4.2019. Effects of animal-assisted therapy on social behaviour in patients with acquired brain injury: a randomised controlled trial. Scientific reports, 9, 5831. Viitattu 28.4.2025. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-42280-0>.

Huttunen, K. 2013. Hyvinvointipalvelut. Artikkelit Hämeen ammattikorkeakoulun verkkosivuilla. HAMK. Viitattu 5.4.2025. <https://sites.google.com/site/maatiaislammas/hyvinvointipalvelut>.

Hämäläinen, R. & Silén-Lipponen, M. 2023. Green care ja eläinten parantava voima- eläinavusteiset menetelmät mielenterveystyössä. Artikkelit Savonia ammattikorkeakoulun verkkosivuilla. Viitattu 28.4.2025. <https://www.savonia.fi/artikkelit/savonia-artikkeli-green-care-ja-elainten-parantava-voima-elainavusteiset-menetelmat-mielenterveystyossa/>.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023. 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023., 3,12–12. Viitattu 14.5.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf.

Kainuunharma. N.d. Rotutietoa Suomen lammasyhdistyksen verkkosivuilla. Suomen lammasyhdistys. Viitattu 3.3.2025.

<https://lammasyhdistys.fi/jalostus/rodut/kainuunharma/>.

Kansainvälinen tutkimushanke paljastaa maaseudun trendit. 28.4.2024. Mediatiedote Turun yliopiston verkkosivuilla. Viitattu. 8.5.2025. <https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/mediatiedote/kansainvalinen-tutkimushanke-paljastaa-maaseudun-trendit>.

Keski-Suomen strategia 2025–2050. Strategian esittely verkkosivuilla. Viitattu 6.5.2025.

<https://strategia.keskisuomi.fi/>.

Kestävästi keskiössä – Viisari välittää. N.d. Leader Viisarin toiminnan esittelyä verkkosivuilla. Viitattu 5.5.2025. <https://keskisuomenmaaseutu.fi/viisari/leader-rahoitus/strategia/>.

Kotieläinten lukumäärä. N.d. Tilastotietoa Luonnonvarakeskuksen verkkosivuilla. Viitattu 3.3.2025.

https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_04%20Tuotanto_12%20Kotielainten%20lukumaara/01_Kotielainten_lukumaara_kevaalla_mkunta.px/table/table-ViewLayout2/?loadedQueryId=a316f8bd-14d3-4ff9-bef8-09a6515b532c&timeType=top&timeValue=2.

Kuukasjärvi, N. 2012. Lammas on oiva terapeutti. Artikkelin Kalevan verkkosivuilla. Viitattu 7.4.2025.

<https://www.kaleva.fi/lammas-on-oiva-terapeutti/1858186>.

Lammas terapiaeläimenä. 2022. Eläinavusteisen toiminnan esittelyä Rantakorven tilan verkkosivuilla. Viitattu 8.4.2025. <https://www.rantakorpi.fi/lammas-terapiaelaimena/#>.

Lammastuotannolla tärkeä rooli luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. 26.3.2024. Artikkelin ProAgria verkkosivuilla. Viitattu 16.5.2025. <https://www.proagria.fi/ajankohtaista/lammastuotannolla-tarkea-rooli-luonnon-monimuotoisuuden-yllapitajana>.

Lammassektori julisti hätätilan. 11.8.2024. Suomenlammasyhdistyksen tiedote STT:n verkkosivuilla. STT. 2024. Viitattu 3.3.2025.

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70648300/lammassektori-julisti-hatatilan?publisherrId=69820971&lang=fi>.

Lampaamo. N.d. Yrityksen verkkosivut. Viitattu 7.8.2025.

<https://www.lampaamo.fi/>.

Leader-ohjelma ja paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet helpottavat paikallista sitoutumista, mutta lisähyötyjä ei ole vielä osoitettu riittävän hyvin. 2022. Euroopan tilintarkastustuomioistimen erityiskertomus. Euroopan unioni 2022. Viitattu 3.5.2025. <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/leader-10-2022/fi/>.

Lipponen, M., Vainio, I., Ikäheimo, K., Mattila-Rautiainen, S., Raukola-Lindblom, M., & Paasonen, T. 24.1.2023. Eläinavusteisuus Suomessa. Selvitys verkossa. Luke. 2023. Viitattu 3.3.2025.

<https://www.luke.fi/fi/documents/elainavusteisuus-suomessa>.

Lipponen, M. 8.6.2021. Eläimen mukanaolo kuntaoutuksessa vaatii myös eettistä pohdintaa. Blogikirjoitus Luken verkkosivuilla. Viitattu 19.5.2025. <https://www.luke.fi/fi/blogit/elaimen-mukanaolo-kuntoutuksessa-vaatii-myois-eettista-pohdintaa> .

Lipponen, M., Vehmasto, E., Lilja, T., Raussi, S., Kauppinen, T., Niemi, J. & Ovaska, U. 2022. Eläinavusteisuus vastuullisesti käyttöön hyvinvointialueiden ja kuntien palveluihin. Policy Brief 3/2022. Luonnonvarakeskus. Viitattu 20.4.2025. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/551965/PolicyBrief_03_2022_fin.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Luonto- ja eläinavusteisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen, valmisteluhanke. 2025. Hanketiedote Maaseutuverkosto.fi verkkosivuilla. Viitattu 15.5.2025. <https://maaseutuverkosto.fi/hankkeet/luonto-ja-elainavusteisten-hyvinvointipalveluiden-kehittaminen-valmisteluhanke/>.

Luonto ja osallisuus. 28.2.2025. Ohjeita sosiaali- ja hyvinvointialojen ammattilaisille THL:n verkkosivuilla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2025. Viitattu 10.5.2025. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/uudista-asiakastyota-luovasti-ja-leikkisasti/luonto-ja-osallisuus>.

Maaseutu. N.d. Sitran toteuttaman Maamerkit-ohjelman 2010–2012 tuloksia Sitran verkkosivuilla. Viitattu 14.4.2025. <https://www.sitra.fi/teemat/maaseudun-merkitykset/>.

Mitä on Leader. N.d. Leader-ajattelun esittelyä Leader-Suomen verkkosivuilla. Viitattu 3.5.2025. <https://leadersuomi.fi/mita-on-leader>.

Muistilista kesä- ja lemmikkilampaiden sekä vuohien pitäjille. N.d. Ohjeita Ruokaviraston verkkosivuilla. Ruokavirasto. Viitattu 3.3.2025. <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/lemmikki--ja-harraste-elaimet/usein-kysyttya-harraste-elainten-pidosta/muistilista-kesa--tai-lemmikkilampaiden-pitajalle/>.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

Ohjeita palveluiden turvallisuudesta. N.d. Ohjeita Tukesin verkkosivuilla. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Viitattu 15.5.2025. <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/vapaa-ajan-palveluiden-turvallisuus/ohjeita-palvelujen-turvallisuudesta#ea336098>.

One Health & One Welfare. N.d. PAWWS projektin tutkimusfilosofian lähtökohtien kuvailua projektin verkkosivuilla. Viitattu 25.4.2025. <https://www.pawws.fi/one-health-one-welfare/>.

Paasonen, T. 2023. Eläinavusteinen valmennus. Hansaprint Oy. 28, 63.

Patama, S. 1.9.2023. Lammas- ja vuohitalous. Artikkelit MTK:n verkkosivuilla. MTK. 2023. Viitattu 3.3.2025. <https://www.mtk.fi/-/lammas-ja-vuohitalous>.

PAWWS – People and Animal Wellbeing at Work and in Society. N.d. Projektin kuvailua sen verkkosivuilla. Viitattu 25.4.2025. <https://www.pawws.fi/>.

Pitkänen, A-K. 2023. Eläinten hoivassa. Eläimet mielenterveyden tukena. Helsinki 2023.

Pohjoisen Keski-Suomen kunnat toivovat työllisyysalueen toteutumista. 23.10.2023. Uutinen Äänekosken kaupungin verkkosivuilla. Viitattu 15.5.2025. <https://www.aanekoski.fi/uutiset/pohjoisen-keski-suomen-kunnat-toivovat-tyollisyysalueen-toteutumista-alueen-perustamistyota-on-tehty-hyvassa-yhteistyossa#all>.

Psychiatric Disorders: A Crossover Pilot Study. *Psychiatry International*, 5,2, 134–153. Viitattu 27.4.2025. <https://doi.org/10.3390/psychiatryint5020010>.

Päättäjät tuntevat heikosti luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä, joista on hyviä kokemuksia – tällaisia terveysvaikutuksia niillä on. 2023. Uutinen MTV:n verkkosivuilla. Viitattu 18.4.2025. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/paattajat-tuntevat-heikosti-luonto-ja-elainavusteisia-menetelmia-joista-on-hyvia-kokemuksia-tallaisia-terveysvaikutuksia-niilla-on/8621446>.

Rahoitus. N.d. Tietoa rahoituksesta Leader-Suomen verkkosivuilla. Viitattu 3.5.2025. <https://leadersuomi.fi/rahoitus>.

Salonen, K., Hirvonen, J., Ilmarinen, K., Paakkolanvaara, J-V., Peuraniemi, T. & Saarinen, S. 18.6 2021. Turvallisuuden moninaisuus Green care -toiminnassa. *Kuntoutus*. 44. 2.73–75. Viitattu 20.4.2025. <https://journal.fi/kuntoutus/issue/view/7784>.

Sargsyan, A. & Beebe, LH. 2023. Animal-Assisted Green Care Farming for Patients With Mental and Physical Disorders: A Narrative Review. *Creative Nursing*. 29,2,192-196. Viitattu 23.4. 2025. <https://janet.finna.fi/>, Academic Search Elite.

Schim, P., Nauss, C., Jauch-Ederer, C., Prinz, P., Tschöke, S. & Uhlmann, C. 15.10.2024. Can sheep help to improve positive emotions, mindfulness, and self-efficacy expectancy? A pilot study of animal-assisted intervention as an enhanced CBT-based therapy for substance use disorders. Clinical trial article. *Frontiers*. 15. Viitattu 23.4.2025. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2024.1432679>.

Shimizu, N., Ohe, S., Asano, K., & Ishida, M. (2024). Effects of a One-Day Experiential Sheep-Rearing Experience on Motivation, Anxiety, and Frontal Lobe Brain Activity in Patients with Chronic

SISU BUSINESS -hanke.N.d. Hankkeen esittelyä Leader-Viisarin verkkosivuilla. Viitattu 5.5.2025. <https://keskisuomenmaaseutu.fi/viisari/sisu-business/>.

Stenfors, P. & Nabila, N. 2022. Aluekehittämisen suuntaviivat 2024. Opas. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 9. Viitattu 6.5. 2025. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164498/TEM_opaat_2022_17_Aluekehittamisen_suuntaviivat_2040_18012023.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Suba-Bokodi, É., Nagy, I., & Molnár, M. 2024. Unconventional animal species participation in animal-assisted interventions and methods for measuring their experienced stress. *Animals*. 14,20, 2935. Viitattu 23.4.2025. <https://janet.finna.fi/>, ProQuest.

Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja. 2021. Luonnonvarakeskus ja Green Care Finland ry. Viitattu 14.4.2025. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/547708/GreenCare_ty%c3%b6kirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Soini, K., Ilmarinen, K., Yli-Viikari, A. & Kirveenummi, A. 2011. Green care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Artikkelit *Yhteiskuntapolitiikka*-lehdessä, 76. 321. Viitattu 14.4.2025. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102903/soini.pdf?sequence>.

Soini, K.& Lilja, T. 2014. Alkuperäiset rotumme Green care -toiminnassa, 11, 51–52. MTT. Jokioinen. Viitattu 30.4.2025. <https://iukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482112/mttkasvu19.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Suomenlammas (Finnsheep). N.d. Rotutietoa Suomen lammasyhdistyksen verkkosivuilla. Suomen lammasyhdistys. Viitattu 3.3.2025.

<https://lammasyhdistys.fi/jalostus/rodut/suomenlammas/>.

Suomenlammas. N.d. Rodun esittelyä Urpolan tilan verkkosivuilla. Viitattu 2.4.2025.

<https://www.urpolantila.fi/i/suomenlammas>.

Taanila, A. 2019. Otantamenetelmä. Akin menetelmäblogi. Julkaistu 31.3.19. Viitattu 15.5.2025.

<https://tilastoapu.wordpress.com/2012/03/09/otantamenetelma/>.

Tehtävät ja toiminta – Keski-Suomi. 22.4.2024. ELY-keskuksen tehtävien esittelyä Keski-Suomen ELY-keskuksen verkkosivuilla. Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus. 2024. Viitattu. 8.5.2025.

<https://www.ely-keskus.fi/ely-keski-suomi-tehtavat-ja-toiminta>.

Tietoa Suomesta. N.d. Tietoa suomalaisesta maaseudusta Maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla. Viitattu 14.4.2025. <https://mmm.fi/eu2019fi/tietoa-suomesta>.

Torikka, T. 24.10.2022b. Suomenlompaita kantakirjattu jo 100 vuotta – ”Alkuperäisrotu säilyy parhaiten, kun sitä käytetään monipuolisesti”. Uutinen Maaseudun tulevaisuuden verkkosivuilla. Viitattu 2.5.2025. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/fdf71498-4852-4c96-a3b3-cb49d1d75a68>.

Torikka, T. 13.11.2022a. Kainuunharmasten määrä vähenee uhkaavasti – tärkeintä säilytystyössä on aktiivinen kasvatus. Uutinen Maaseudun Tulevaisuuden verkkosivuilla. Maaseudun Tulevaisuus. Viitattu 2.5.2025. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/6eee8679-19ab-4051-abc5-b8571b37dbed>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2022. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Uudistivat ja hyvinvoivat alueet Valtioneuvoston aluekehittämisspätös 2024–2027. 2024. Työ ja elinkeinoministeriön julkaisu, 7. Helsinki 2024. Viitattu 5.5.2025. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165523/TEM_2024_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vaativa lääkinällinen kuntoutus. 8.5.2025. Kelan julkaisu, 30. Viitattu 5.5.2025. <https://www.kela.fi/etti/Vaatival%C3%A4%C3%A4kinn%C3%A4llinenkuntoutus.pdf>.

Vehmasto, E., Salonen, K., Ilmarinen, K., Hirvonen, J., Saarinen, S., Peuraniemi, T., Paakkolanvaara, J-V., Aho, M. & Lipponen, M. 2021. Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja. Luonnonvarakeskus ja Green Care Finland ry. Viitattu 29.3.2025. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/547708/GreenCare_ty%C3%B6kirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Vertainen, K. 2018. Suomalainen lammas osa 1. Artikkelit Lammas & Vuohi -lehdessä. 36–37. PDF versiona verkossa. Viitattu 3.3.2025. https://lammasyhdistys.fi/wp-content/uploads/2018/04/Lammastalouden_historia-osa_1_vertainen.pdf

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala 2008. 48.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. 13–14. Tampereen yliopiston julkaisu. Viitattu 15.5.2025. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Viitattu 15.5.2025. https://janet.finna.fi/Ellibs_ebooks.

Vääräniemi, A. 23.9.2022. Pelson lapinlehmät ja lampaat elävät nyt Louella. Uutinen Lapin MTK:n verkkosivuilla. MTK. Viitattu 8.4.2025. <https://lappi.mtk.fi/-/pelson-lapinlehm%C3%A4t-ja-lampaat-el%C3%A4v%C3%A4t-nyt-louella>.

Yhdistys. N.d. Tietoa yhdistyksen verkkosivuilla. Eläinavusteinen työ ry. Viitattu 30.4.2025.

<https://www.elainavusteinentyo.fi/yhdistys/>.

Yhdistyksen eettiset ohjeet. 13.4.2012. Ohjeistus Green Care -Finlandin verkkosivuilla. Viitattu

23.4.2025. <https://www.gcfinland.fi/yhdistys/yhdistyksen-eettiset-ohjeet/>.

Yhä useampi lammastila on kiinnostunut eläinaineksen kehittämisestä ja lammastuotannon seurannasta. 15.6.2023. Uutinen ProAgria verkkosivuilla. ProAgria 2023. Viitattu 25.5.2025.

<https://www.proagria.fi/ajankohtaista/yha-useampi-lammastila-on-kiinnostunut-elainaineksen-kehittamisesta-ja-lammastuotannon-seurannasta>.

Yli-Viikari, A., Lilja, T., Heikkilä, K., Kirveenummi, A., Kivinen, T., Partanen U., Rantamäki-Laitinen, L. & Soini, K. 2009. Green Care -terveyttä maatilalta. MTT. Viitattu 29.3.2025.

<http://www.mtt.fi/met/pdf/met141.pdf> .

Yrittäjyys maaseudulla. N.d. Infoa verkkosivuilla. Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 8.4.2025.

<https://mmm.fi/yrittajyys>.

Yritysrahoitus. N.d. Tietoa yritysrahoituksesta Leader-Viisarin verkkosivuilla. Viitattu 5.5.2025.

<https://keskisuomenmaaseutu.fi/viisari/leader-rahoitus/yritysrahoitus/>.

Liitteet

Liite 1. Kysely Sosiaali- ja hyvinvointipalveluiden tuottajille

Kysely lammasavusteisen toiminnan kiinnostavuudesta

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa agrologiksi ja teen opinnäytetyötäni eläinavusteiseen toimintaan liittyen. Sen toimeksiantajana toimii Lampaamo.

Tutkimukseni tavoitteena on kartoittaa sosiaalialan toimijoiden näkemyksiä ja tarpeita lammasavusteisen kuntoutuksen/terapian osalta. Kysely suoritetaan anonymisti, ja kaikki vastaukset käsitellään. Arvostamme suuresti, jos voitte käyttää muutaman minuutin vastaamiseen.

Kysely on avoinna 22.4. klo 8.00–6.5. klo 23.59 välillä.

Kiitos avustanne!

Leena Ojomaa/Ab6759@student.jamk.fi

1. Minkälaista toimintaa organisaationne tarjoaa? *

Päivätoiminta

Asumispalvelut

Koulutus- ja työpajatoiminta

Perhetyö/lastensuojelu

Mielenterveys- ja päihdetyö

Vanhustyö

Vammaispalvelut

Muu, mikä?

2. Onko Organisaatiossanne hyödynnetty aiemmin eläinavusteista toimintaa? *

Kyllä

Ei

3. Millaisten eläinten kanssa? Mitä toimintaa? *

4. Minkälaisena näette eläinavusteisen toiminnan hyödyt asiakkaille?

(1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

1

2

3

4

5

Vähentää stressiä

Lisätä hyvinvointia

Tukea sosiaalista vuorovaikutusta

Kehittää tunnetaitoja
 Kehittää käyttäytymismalleja
 Soveltuu kaikenikäisille
 Tukea tavoitteellista kuntoutumista
 Tukee fyysistä aktiivisuutta
 Muu, mikä?

5. Minkälaiseen eläinavusteiseen toimintaan olisitte kiinnostuneet hyödyntämään lampaita? *

Ryhmätoiminta (esim. retket, vierailut)
 Yksilötoiminta (esim. hoitosuhteessa)
 Mielenterveystyö
 Kuntouttava työtoiminta
 Sosiaalinen vahvistaminen
 Fyysisen aktiivisuuden vahvistaminen (esim. lammaskävelyt)
 Muu, mikä?

6. Olisiko organisaationne kiinnostunut ostamaan eläinavusteista toimintaa, jossa hyödynnetään lampaita?

Kyllä
 Mahdollisesti _____
 Ei _____

7. Minkä verran olisitte valmiita maksamaan yhdestä eläinavusteisesta tuokiosta kymmenen hengen ryhmälle? (esim. 60–90 min) * _____

Alle 30 €/hlö
 30–50 €/hlö
 Yli 50 €
 Riippuu palvelun sisällöstä
 En osaa sanoa

8. Minkä verran olisitte valmiita maksamaan yhdestä eläinavusteisesta tuokiosta (esim. 60–90 min) *

Alle 50 €
 50–100 €
 Yli 100 €
 Riippuu palvelun sisällöstä
 En osaa sanoa

9. Mitkä seikat voisivat vaikuttaa päätökseenne ostaa tai olla ostamatta tällaista palvelua? *

10. Vapaa sana - kommentteja, toiveita tai ajatuksia eläinavusteisesta toiminnasta lampaiden kanssa:

11. Haluatteko, että teihin ollaan yhteydessä mahdollisen yhteistyön merkeissä? *

Kyllä (Kysely ohjautuu Lampaamon verkkosivujen yhteydenottolomakkeelle)

Ei kiitos